İŞKUR

2016

AFYONKARAHİSAR İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AFYONKARAHİSAR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2016)

YAZARLAR

Kadriye EFE **İş ve Meslek Danışmanı**

Mehmet FİDAN **İş ve Meslek Danışmanı**

SUNUŞ

Ülkemizin ve ilimizin en öncelikli sorunlarının başında işsizlik ve istihdam gelmektedir. Bu iktisadi sorun aynı zamanda sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. İşsizlik oranlarının yüksek olmasına rağmen, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu alanlarda çalışacak işgücü temininde ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Bu doğrultuda ülkemizde de istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmıştır. İstihdamın artırılarak işsizliğin azaltılmasını teminen etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır. Bu amaçla yerel düzeyde oluşturulan istihdam politikası uygulamalarının etkin olması bir zorunluluk halini almıştır.

Afyonkarahisar Çalışma ve İşkur İl Müdürlüğümüzce yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktayız. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

İŞKUR 2016 yılında da kapsamlı bir İşgücü Piyasası Araştırması gerçekleştirmiş bulunmaktadır. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur. Afyonkarahisar ilinde gerçekleştirilen bu talep araştırması ile ; Afyonkarahisar'daki işgücünün yapısı, sektörler bazında çalışanların mesleklere ve cinsiyete göre dağılımları, ihtiyaç duyulan işgücü için talep edilen eğitim ve beceri durumları, temininde güçlük çekilen meslekler ve teminde güçlük çekme nedenleri, 2016 yılı ortasında işgücü piyasasında mesleki değişim beklentilerine ilişkin bilgiler derlenmiştir. İşverenlerimizin günümüzde ve gelecek dönemlerde hangi mesleklerde ne kadar elemana ihtiyaç duyduklarını, ihtiyaç duyduğu elemanda aradığı nitelikler belirlenmiştir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde cevap veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyor, Afyonkarahisar İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışmasının ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını temenni ediyorum

Aziz YILDIRIM

Afyonkarahisar Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Afyonkarahisar İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Bu noktadan hareketle 2016 yılı 8 Nisan -6 Mayıs tarihleri arasında tüm illerde, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 4 bin 684 işyerine,2-9 arası kişi istihdam eden 11 bin 531 işyerine kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır.

İlimizde bu kapsamda 1434 işyeriyle yüz yüze görüşme sağlanmıştır. Türkiye geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2015 yılı I. dönem "Türkiye İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır. 81 İl için ayrı ayrı il düzeyindeki verilerin analiz edildiği raporlarında kamuoyuyla paylaşılması planlanmaktadır. Bu vesileyle Türkiye İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Erdem ÜNLÜYALVAÇ

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER v
TABLOLAR LİSTESİ vi
ŞEKİLLER LİSTESİ vii
KISALTMALAR viii
YÖNETİCİ ÖZETİ ix
GİRİŞ 1
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 2
İŞKUR GÖSTERGELERİ 3
Kayıtlı İşsiz 4
Açık İşler 5
İşe Yerleştirmeler 7
Mesleki Eğitim Faaliyetleri 8
İşsizlik Ödeneği 10
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 12
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 14
İşyeri Verileri 14
Mevcut İstihdam 25
AÇIK İŞLER 30
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 49
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 58
SONUÇ 66
KAYNAKÇA 68
EKLER 69
EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 69
EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI 77
EK 3: TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ 79

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) ... 2
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015) ... 5
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015) ... 6
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015) ... 8
Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015) ... 9
Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015) ... 10
Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015) ... 10
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı ... 14
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları ... 23
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 26
Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları ... 28
Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı ... 28
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler ... 29
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı ... 31
Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı ... 31
Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi ... 36
Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı ... 37
Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi ... 39
Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 41
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ... 41
Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları ... 42
Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı ... 43
Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi ... 45
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları ... 46
Tablo 25: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması ... 47
Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler ... 48
Tablo 27: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 49
Tablo 28: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı ... 51
Tablo 29: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı ... 53
Tablo 30: Meslek Grubuna Göre TGÇM Nedenleri ... 56
Tablo 31: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri ... 57
Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri ... 59
Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi ... 60
Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi ... 61
Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler ... 62

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013) 3
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015) 4
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015) 6
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015) 7
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 15
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı 16
Şekil 7: Kadınların Part-time Çalışma Durumu 17
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 18
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu 19
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 20
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 21
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 22
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu 25
Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 27
Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı 30
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları 32
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları 33
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 33
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 35
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı 37
Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 38
Şekil 23: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı 40
Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 50
Şekil 25: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 50
Şekil 26: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 52
Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı 54
Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri 55
Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO 63
Şekil 30: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri 64

KISALTMALAR

EUROSTAT	Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
İEP	İşbaşı Eğitim Programı
İKO	İşgücüne Katılma Oranı
İO	İşsizlik Oranı
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
RİP	Resmi İstatistik Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TYP	Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek amacıyla hem arz hem de talep verilerini içeren bu raporda arz tarafının verilerini yayınlayan TÜİK'in rakamları ile İŞKUR'un idari kayıtlarında tuttuğu verilerinden hareket ederek işgücü piyasasının arz boyutu incelenmiştir. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır. İl düzeyinde yayımlanan en son veri olan 2013 yılı verilerine göre Afyonkarahisar ilinde İşgücüne Katılım Oranı yüzde 54,1; İstihdam Oranı yüzde 51,1 ve İşsizlik Oranı yüzde 5,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlarla birlikte Afyonkarahisar ili; işgücüne katılma oranı ve istihdam oranı bakımından Türkiye ortalamasının üstünde bulunmaktadır. İşsizlik oranı bakımından Türkiye ortalamasına göre daha iyi durumdadır. 2013 yılında Türkiye'de işsizlik oranı yüzde 9,7 olarak gerçekleşmiştir.

İşgücünün arz boyutuna ilişkin diğer veriler İŞKUR idari kayıtlarından üretilmektedir. Bu veriler Kurumun sunmuş olduğu hizmetler ile yürütmüş olduğu faaliyetlere ilişkindir. Afyonkarahisar ilinde 2015 yılında İŞKUR verilerine göre kayıtlı işsiz sayısı 15 bin 530'dur. Bu sayının yüzde 39'u' kadınlardan, yüzde 61'i de erkeklerden oluşmaktadır. En fazla kayıtlı işsiz Beden İşçisi(Genel) mesleğinde bulunmaktadır. 2015 yılında Afyonkarahisar ilinde 19 bin 893 kişilik bir açık iş alınmış olup, en fazla açık iş Beden İşçisi(Genel) mesleğinde bulunmaktadır. İşe yerleştirme rakamı ise 2015 yılında 5 bin 582 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında İŞKUR tarafından işe yerleştirilenlerin yüzde 26'sını kadınlar, yüzde 74'ünü ise erkekler oluşturmaktadır. En fazla işe yerleştirme yapılan meslek ise Beden İşçisi(Genel) olmuştur. Afyonkarahisar İl Müdürlüğünce düzenlenen eğitim programları kapsamında ilk sırada İşbaşı Eğitim Programları gelmektedir. Toplam açılan programların yüzde 88'si bu programlardan oluşmaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin kayıtlı olduğu ilk üç meslek ise Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma meslekleri olmuştur.

İşgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin verileri ise Afyonkarahisar İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 630 işyeri ziyaret edilmiş olup veri derlenen işyeri sayısı 578'dir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde tam sayım yapılmıştır. Afyonkarahisar ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 30 bin 536 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 24 bin 193 çalışan erkeklerden, 6 bin 342 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 84'ü, kadınların ise yüzde 15'i İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 96,2 kişi istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret Motorlu Araçların Onarımı, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleridir. Erkek ve kadınlarda geriye kalan yüzde 16'lık ve yüzde 85'lik oranlarda diğer sektörlerde çalışma durumu tespit edilmiştir.

Afyonkarahisar ilinde açık iş oranı yüzde 1 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,5 olup, Afyonkarahisar ili açık iş oranı bakımından 0,5 puanlık bir

farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 5,9 Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörüdür. Afyonkarahisar ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 27'dir. Ayrıca açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 2,7 ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubudur. Afyonkarahisar ilinde en fazla açık iş olan meslek grupları; Hizmet ve Satış Elemanları, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ve Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlardır. İl genelinde açık işlerin yüzde 28,6'sı için Lise ve Altı eğitim düzeyi talep edilmektedir. Açık işlerinde işverenlerin mutlaka belirli bir eğitim seviyesinde talep verdikleri sektör ise İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü olmuştur.

Afyonkarahisar ilinde temininde güçlük çekilen meslekleri sektörlere göre incelendiğinde en fazla Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 50'si eleman temininde güçlük çekmektedir. Afyonkarahisar ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 31,5'i söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. Afyonkarahisar ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada ilk sırada Meyve ve Sebze Yetiştiricisi(Sera) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla Tuğla İmal İşçisi, Mermer İşçisi, Garson(Servis Elemanı), Ön Muhasebeci meslekleri takip etmektedir. Afyonkarahisar ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 16,1'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Afyonkarahisar ilinde işverenlerin yüzde 16,3 'i istihdamın artacağını öngörmüştür. İstihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke geneli ile aynı olup yüzde 3,2 olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

Afyonkarahisar ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. Afyonkarahisar ili İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye'de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR'u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2016 yılı için Afyonkarahisar ilinde 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölümde, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan işgücü göstergelerinin yanında İŞKUR verileri ile birlikte il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir.

İkinci bölümde, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Afyonkarahisar ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının amacı işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İşgücü arzı ve talebinin karşılaşarak işgücünün fiyatı olan ücret düzeyinin ve çalışma koşullarının belirlendiği piyasalara işgücü piyasası denmektedir. İşgücünü arz edenler ile işgücünü talep edenlerin buluştuğu ortam olan işgücü piyasaların etkin işleyişi için arz ve talep yönünün nitelik ve nicelik anlamında analizlerinin yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak işgücü piyasası çok fazla değişkeni bulunan bir ortam olduğundan analizleri de zorlaşmaktadır. Gerek demografik yapı gerekse sosyal ve ekonomik şartlar işgücü piyasasını etkilemektedir.

İşgücü piyasasında aktif bir şekilde bulunan işgücü kavramı, istihdam edilenler ve işsizlerden; işgücü talebi ise işgücünü istihdam etmek isteyen işverenlerden oluşmaktadır. Bu bölümde işgücünün arz tarafına ilişkin verilere yer verilecek olup işgücünün arz tarafını etkileyen tüm değişkenlerin bilgisine il bazında ulaşılamamaktadır. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBBS sınıflandırmasında Kütahya, Manisa, Uşak, Afyonkarahisar TR33 bölgesindedir. İşgücü arzına ilişkin verileri üreten TÜİK, bölgesel veri setleri yanında il bazında temel işgücü göstergelerini yayınlamaktadır. Bu bölümde Afyonkarahisar ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

Yıllar/Göstergeler	İşgücüne Katılma Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı
2008	44,0	40,6	7,7
2009	44,7	39,9	10,8
2010	47,1	43,5	7,6
2011	51,5	49,0	4,8
2012	53,4	51,0	4,6
2013	54,1	51,1	5,6

Kaynak: TÜİK

Tablo 1'de Afyonkarahisar ili için TÜİK'in yayımlamış olduğu temel işgücü göstergelerinden işgücüne katılma oranı, istihdam ve işsizlik oranlarına yer verilmiştir. İşgücüne katılma oranı, istihdam edilenler ve işsizlerden oluşan işgücünün çalışma çağındaki nüfusa oranlanmasıyla elde edilmektedir. Bir ülkede işgücüne katılma oranının yükselmesi, çalışma çağındaki nüfus içerisindeki daha çok kişinin

işgücü piyasasında bulunması ve atıl durumda olan işgücünün istihdam olma şansının artması anlamına gelmektedir. İstihdam oranı ise istihdam edilenlerin çalışma çağındaki nüfusa; işsizlik oranı da işsizlerin işgücüne oranlanması suretiyle hesaplanmaktadır. Yalnız işgücüne katılma oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranları tek başına bir anlam ifade etmemekte, tüm bu oranlar eğitim durumu, cinsiyet, medeni hal, sahip olunan beceriler, sektörün durumu gibi faktörlerle beraber analize dahil edilmelidir. Afyonkarahisar ilinde temel işgücü verileri incelendiğinde işgücüne katılım oranının son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir.

Şekil 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri (2008-2013)

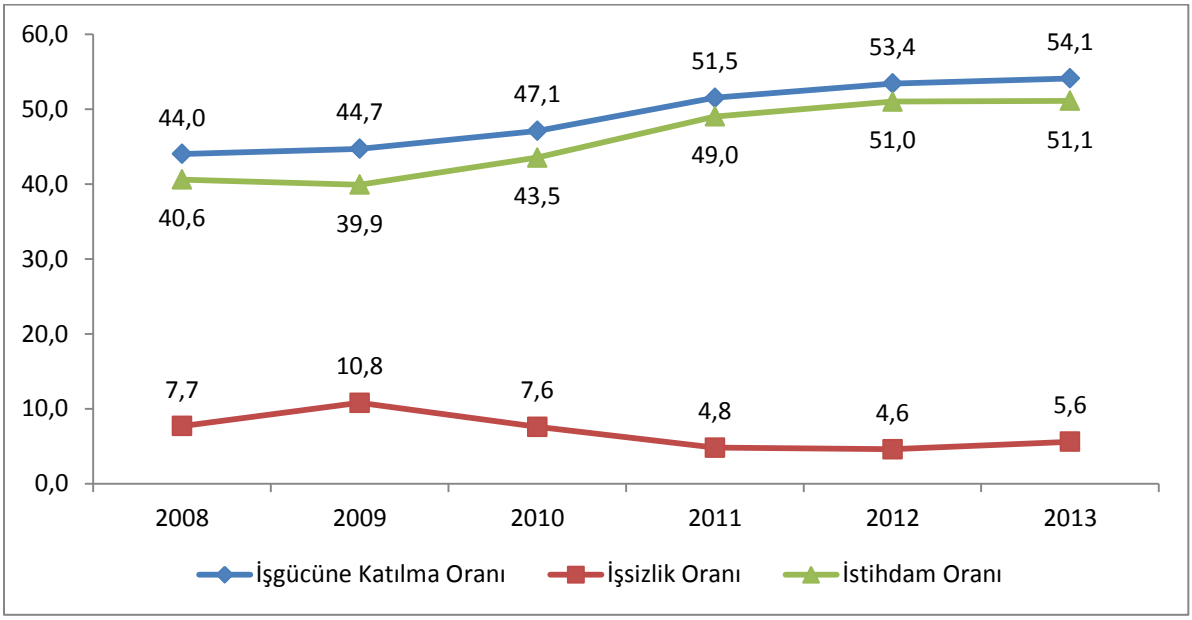

Kaynak: TÜİK

İl düzeyinde temel işgücü göstergelerinde 2008 yılı ile 2013 yıllarına ait verileri bulunmaktadır. Afyonkarahisar ili için Şekil 1'deki eğilimler incelenecek olursa; 2008 küresel krizinden sonra işsizlik oranlarındaki artış ve istihdam oranlarında azalış görülmektedir. İşgücüne katılma oranında ise 2009 yılında 0,7 puanlık artış göstermektedir. 2009 yılındaki işsizlik oranı büyük oranda artmıştır. Zira 2010 yılında işsizlik oranı yaklaşık 3,2 puan azalmıştır. İstihdam oranındaki 2010 ve 2011 yılındaki hafif bir artış eğiliminden sonra 2012 ve 2013 yılındaki artış işgücü piyasasının toparlanmaya başladığının göstergesi olmuştur. 2013 yılında Türkiye'de istihdam oranı ise yüzde 43,9 olarak gerçekleşmiş olup, Afyonkarahisar ili bu oranın üstünde bulunmaktadır.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları

içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi Kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtta kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle Afyonkarahisar ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2015)

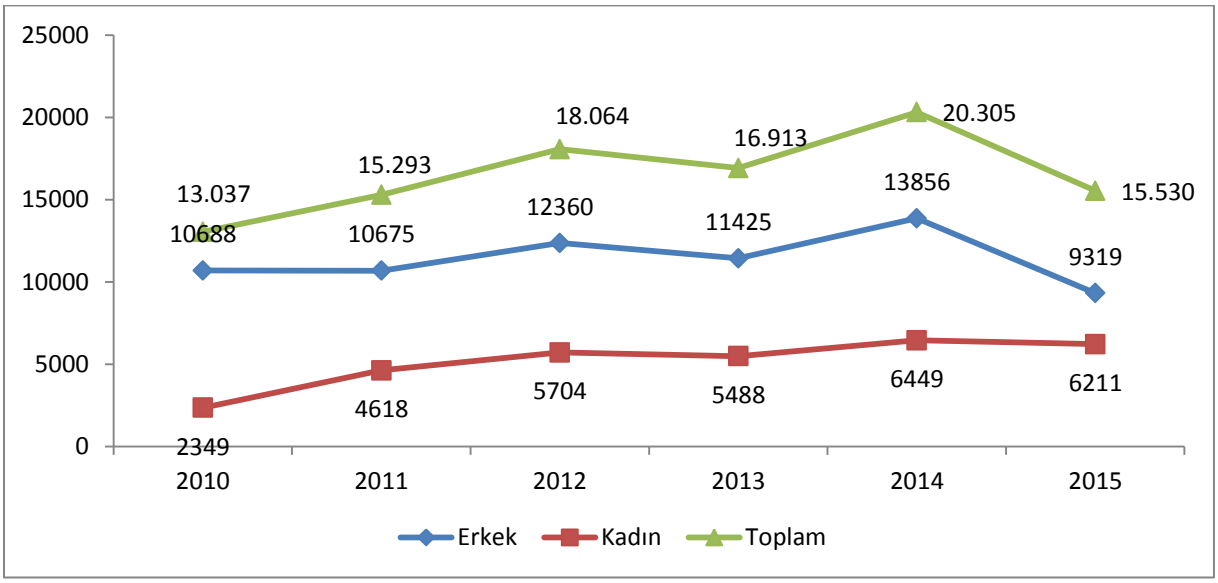

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Afyonkarahisar ilinde İŞKUR'a kayıtlı işsiz 13 bin 037 kişinin 10 bin 688'i erkeklerden, geri kalan 2 bin 349 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2015 yılında ise toplam 15 bin 530 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 2 bin 349 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2015 yılında yüzde iki katından daha fazla oranda artışla 6 bin 211'ye yükselmiştir. Bu noktada yukarıda da bahsedilen SGK sorgulamalarından sonra kayıtlı işsiz sayısında

kadınların erkeklere nazaran daha fazla yer alması ilk başta olumsuz gibi görünse de aslında daha fazla kadının yıllar içinde işgücü piyasasına katılması ve emeğini sunmak istemesi Afyonkarahisar işgücü piyasası açısından önemli bir husustur.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2015)

Meslekler	Kayıtlı İşsiz
Beden İşçisi (Genel)	2.354
Temizlik Görevlisi	1.094
Büro Memuru (Genel)	502
Satış Danışmanı	501
Şoför-Yük Taşıma	382
Beden İşçisi (Temizlik)	367
Garson (Servis Elemanı)	323
Sekreter	305
Ön Muhasebeci	282
Çaycı	269
Diğer Meslek	9.151
Toplam	15.530

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de Afyonkarahisar ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi(Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Afyonkarahisar ilinde Kuruma kayıtlı 2 bin 354 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Temizlik Görevlisi gibi nitelik gerektirmeyen meslekler takip etmiştir. Bu meslekleri de daha sonra Büro Memuru (Genel), Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi(Temizlik),Garson (Servis Elemanı) Sekreter, Ön Muhasebeci, Çaycı meslekleri izlemiştir. Diğer Meslek grupları ise 9151 olarak görülmektedir. Afyonkarahisar ilinde işsiz olarak kayıt olan kişiler içerisinde ilk sırayı Beden İşçisi(Genel) mesleğinin yer alması vasıf gerektirmeyen işlerin ağırlıkta olduğunu göstermektedir.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile Kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2015)

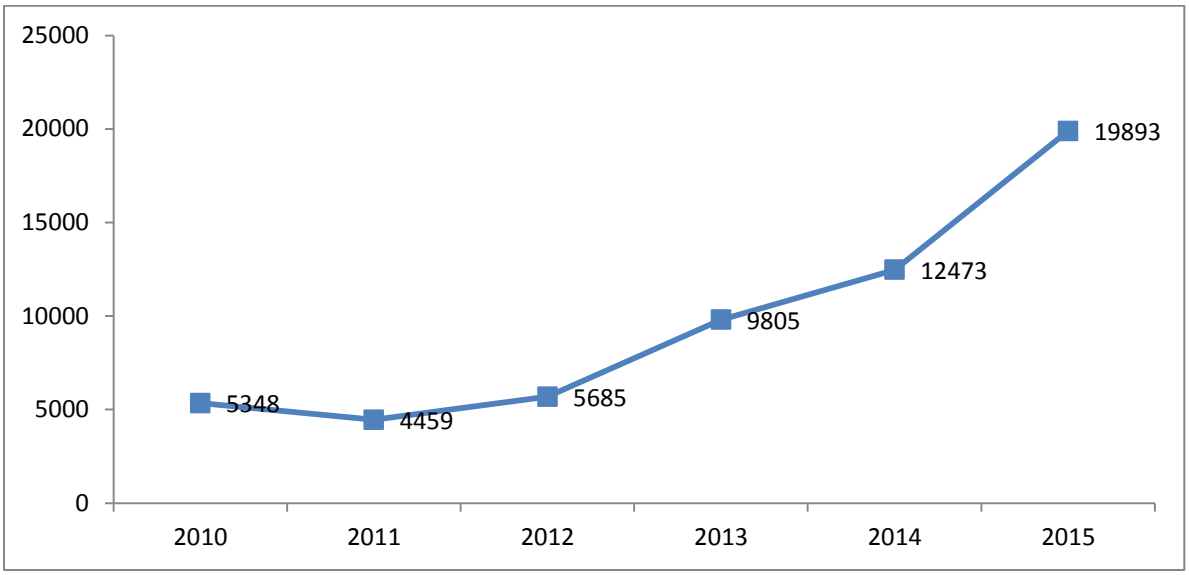

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 5 bin 348 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2015 yılına gelindiğinde 19 bin 893 kişiye yükselmiştir. Bu yükseliş eğiliminin arkasında İŞKUR'un işverenler nezdinde tanınırlığının ve İŞKUR hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile olan çalışma isteklerinin artışı yer almaktadır.

Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2015)

Meslekler	Açık İş
Beden İşçisi (Genel)	5.022
Temizlik Görevlisi	2.459
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	1.098
Güvenlik Görevlisi	875
Şoför-Yük Taşıma	774
Mermer İşçisi	708
Garson (Servis Elemanı)	583
Satış Danışmanı	491
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	425
Beden İşçisi (İnşaat)	409
Diğer Meslekler	7.049
Toplam	19.893

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde 2015 yılında 19 bin 893 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, kayıtlı işsizlerde olduğu gibi ilk sıralarda Beden İşçisi (Genel) ve Temizlik Görevlisi Müşteri Temsilcisi Görevlisi/Asistanı mesleği yer almıştır. Daha sonra bu meslekleri

Güvenlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma, Mermer İşçisi, Garson(Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Cnc Torna Tezgahı Operatörü, Beden İşçisi (İnşaat) meslekleri takip etmiştir.

İşe Yerleştirmeler

İşe yerleştirme sayılarının artışı için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu bilinmektedir. Afyonkarahisar ilinde de açık iş sayılarının artışı ile beraber işe yerleştirme rakamlarında da artış eğilimi göze çarpmaktadır.

Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2015)

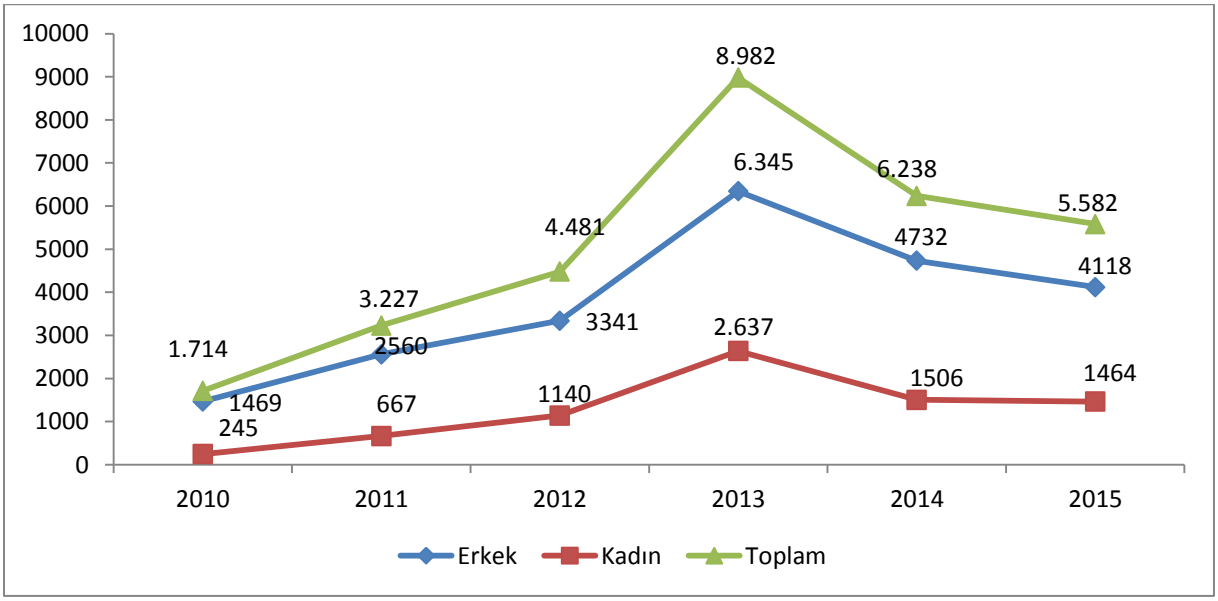

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı bin 714 olan Afyonkarahisar ilinde işe yerleştirilenlerin bin 469'u erkeklerden, geri kalan 245 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar özellikle 2012 yılında düşüş eğiliminde olmasına karşın daha sonra 2013 yılında artış göstermiştir. 2015 yılında Afyonkarahisar ilinde 5 bin 582 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu sayının yüzde 73'ünü erkekler, yüzde 27 'sini ise kadınlar oluşturmaktadır.

Şekil 4'te görüleceği üzere 2012 yılında işe yerleştirme rakamlarında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İŞKUR üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015)

Meslekler	İşe Yerleştirme
Makineci (Dikiş)	643
Beden İşçisi (Genel)	327
Beden İşçisi (Temizlik)	295
Temizlik Görevlisi	160
Beden İşçisi (İnşaat)	91
İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)	91
Konfeksiyon İşçisi	61
Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	52
Ön Muhasebeci	35
Satış Danışmanı	33
Diğer Meslekler	1.157
Toplam	2.945

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde hem kayıtlı işsiz hem de alınan açık işlerde meslek bilgisine bakıldığında ilk sırada Makineci(Dikiş) mesleği öne çıkmıştır. Afyonkarahisar ili için Beden İşçisi mesleğinde; en fazla kayıtlı işsiz arasında ikinci sırada olması ve en fazla açık işin işverenler tarafından verilmesi doğal olarak kendisini işe yerleştirmede göstermiş olup 2 bin 945 işe yerleştirmenin 643'ü bu meslekte gerçekleşmiştir. Bu mesleği Beden İşçisi(Genel),Beden İşçisi (Temizlik), Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi(İnşaat), İplik Eğirme Operatörü, Konfeksiyon İşçisi, Güvenlik Görevlisi, Ön Muhasebeci, Satış Danışmanı meslekleri takip etmektedir.

Mesleki Eğitim Faaliyetleri

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkan vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5'te İŞKUR'un aktif işgücü piyasası programları kapsamında Afyonkarahisar ilinde gerçekleştirdiği faaliyetlerin verileri yer almaktadır.

Tablo 5: Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2010-2015)

Yıllar	Aktif İşgücü Programları								Toplum Yararına Programlar	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Program Sayısı	İEP Katılımcı Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Katılımcı Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Sayısı	TYP Katılımcı Sayısı
2015	108	2.142	1007	1.726	23	579	1138	4.447	263	4.039
2014	12	320	219	402	12	315	243	1.037	0	0
2013	48	1037	73	139	8	212	129	1.388	0	
2012	79	1.708	71	145	8	208	158	2.061	51	550
2011	39	714	15	36	8	180	62	930	34	439
2010	54	975	18	27	3	74	75	1.076	60	596

Kaynak: İŞKUR

2015 yılında aktif işgücü piyasası programı kapsamında toplam bin 138 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 4 bin 447 kişi faydalanmıştır. Bu sayılarda 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 75 kurs düzenlenirken 2015 yılında bu sayının bin 138 ’lere çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı bin 76 iken 2015 yılında 4 bin 447 kişi olması İŞKUR’un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

Bu süreçte özellikle işbaşı eğitim programlarında önemli bir artış yaşanmıştır. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2010 yılında 18 programın açıldığı ve bu programlardan 27 katılımcının faydalandığı görülmekteyken, 2015 yılında 1007 program açılmış ve bin 726 kişi işbaşı eğitim programlarından katılımcı olarak yararlanmıştır.

Mesleki eğitim kurslarından ise 2015 yılında 108 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 2 bi142 kişi faydalanmıştır.

Diğer bir aktif işgücü hizmeti olan girişimcilik eğitim programı kapsamında 2010 yılında 3 program düzenlenmişken bu sayı 2015 yılında 23’e yükselmiş ve katılımcı sayıları da 74’den 579’a yükselmiştir. Girişimcilik eğitim programları vasıtasıyla İŞKUR, kendi işini kurmak isteyenlerin de yanında olarak girişimcilik konusunda destek sağlamaktadır.

Toplum yararına programlar dahilinde ise 2015 yılında 263 program düzenlenmiş olup bu programlardan 4 bin 039 kişi faydalanmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Afyonkarahisar ilinde 2015 yılında toplam 5 bin 621 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 3 bin 348'i işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2015)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak eden Sayısı
2015	5.621	3.348
2014	4.024	2.880
2013	3.671	2.665
2012	3.098	2.321
2011	2.297	2.005
2010	1.878	1.662

Kaynak: İŞKUR

Tablo 7'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindekiler bulunmaktadır.

Tablo 7: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2015)

Meslekler	İşsizlik Ödeneği Hak Edenler
Beden İşçisi (Genel)	493
Temizlik Görevlisi	194
Şoför-Yük Taşıma	189
Tuğla İmal İşçisi	152
Satış Danışmanı	93
Aşçı	68
Büro Memuru (Genel)	64
Mermer İşçisi	63
Garson (Servis Elemanı)	57
Şoför (Yolcu Taşıma)	52
Diğer Meslekler	1.923
Toplam	3.348

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ili işgücü piyasası içinde Beden İşçisi(Genel) ön planda olduğu önceki tablolarda görülmekteydi. Zira alınan açık işlerde ve işe yerleştirmelerde bu meslek ilk sırada yer almıştı. İşsizlik ödeneğini hak edenler içinde de bu mesleğin ön planda olduğu görülmektedir. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde 493 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmışken Temizlik Görevlisi mesleğinde bu sayı 194 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Şoför Yük Taşıma ,Tuğla İmal İşçisi Satış Danışmanı, Aşçı ,Büro Memuru (Genel), Mermer İşçisi Garson(Servis Elemanı), ve Şoför(Yolcu Taşıma) meslekleri takip etmiştir. Tablo 7'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın yarattığı etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve

gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 8 Nisan – 6 Mayıs 2016 tarihleri arasında Türkiye genelinde 88 bin 966 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2017 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Afyonkarahisar ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Afyonkarahisar ilinde 578 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 30 bin 536 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Afyonkarahisar ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Afyonkarahisar ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşyeri Sayısı
İmalat	202
Toptan ve perakende ticaret;	117
İnşaat	70
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	47
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	32
Eğitim	21
Madencilik ve taş ocakçılığı	21
Ulaştırma ve depolama	18
Diğer hizmet faaliyetleri	12
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	12
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	10
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	6
Finans ve sigorta faaliyetleri	3
Bilgi ve iletişim	3
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2
Gayrimenkul faaliyetleri	1
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	1
Genel Toplam	**578**

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde İmalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Afyonkarahisar ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 35'i İmalat sektöründe yer almaktadır. Arz verileri incelenirken kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme verilerinde İmalat

sektörünün Afyonkarahisar ili için önemi ortaya çıkmıştı. Diğer bir ifadeyle İmalat sektörü Afyonkarahisar ili için önde gelen bir sektör durumundadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 30,7'dir. Bu durumda Afyonkarahisar ilinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. İmalat sektöründen sonra en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 20,2'si bu sektörde bulunmaktadır. Afyonkarahisar ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 2 işyerinden bir tanesi İmalat veya İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Gayrimenkul Faaliyetleri ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tablo okunurken Afyonkarahisar ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

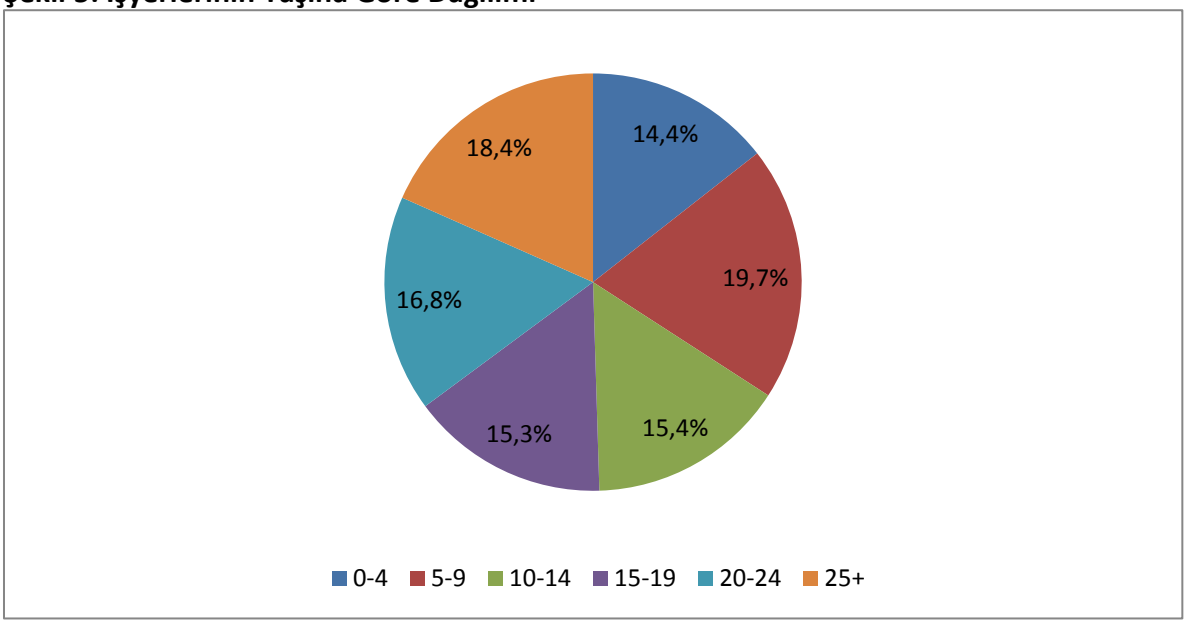

Kaynak: İPA 2016

Grafik 5'te görüldüğü üzere Afyonkarahisar ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 19,7'si 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 10-14 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 15,4'tür. İşyerlerinin yüzde 18,4'ü 25+ yaş aralığındadır. 0-4 yaş aralığındaki firmalarda yüzde 14,4, 20-24 yaş aralığındaki firmalar ise yüzde 16,8 olarak görülmektedir. Afyonkarahisar ilindeki işyerlerinin yaş dağılımı birbirine yakın değerlerdedir.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı

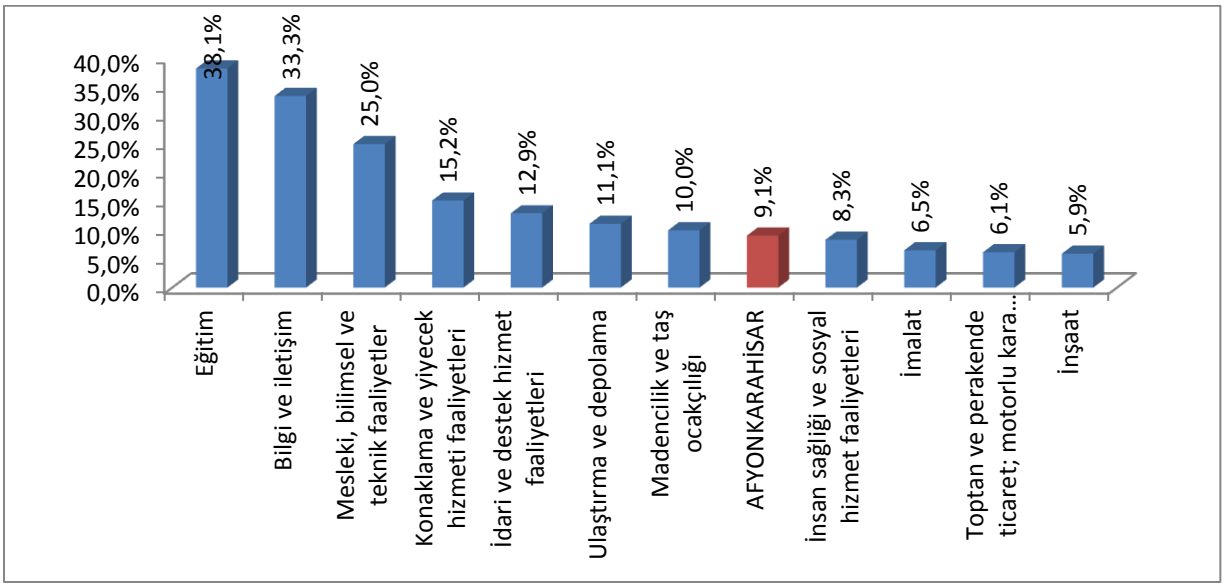

Kaynak:İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde Eğitim sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 38,1'inde part-time çalışan bulunmaktadır. Afyonkarahisar ili genelinde bu oran yüzde 9,1 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 38,2 ile birinci sırada yer almıştır. Afyonkarahisar ilinde ikinci sırada Bilgi ve İletişim sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 33,3'ünde part-time çalışanı bulunmaktadır Üçüncü ve dördüncü sırada ise yüzde 25 ile Mesleki, Bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü ve yüzde 15,2 ile Konaklama ve Yiyecek İçecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat ve Madencilik ve Taş Ocakçılığı gibi sektörlerde işgücü part-time çalışma yapma eğiliminde daha az bulunmaktadır. Özellikle çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalışma yönünde işgücünü sevk etmemektedir.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir. Grafik 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-time Çalışma Durumu

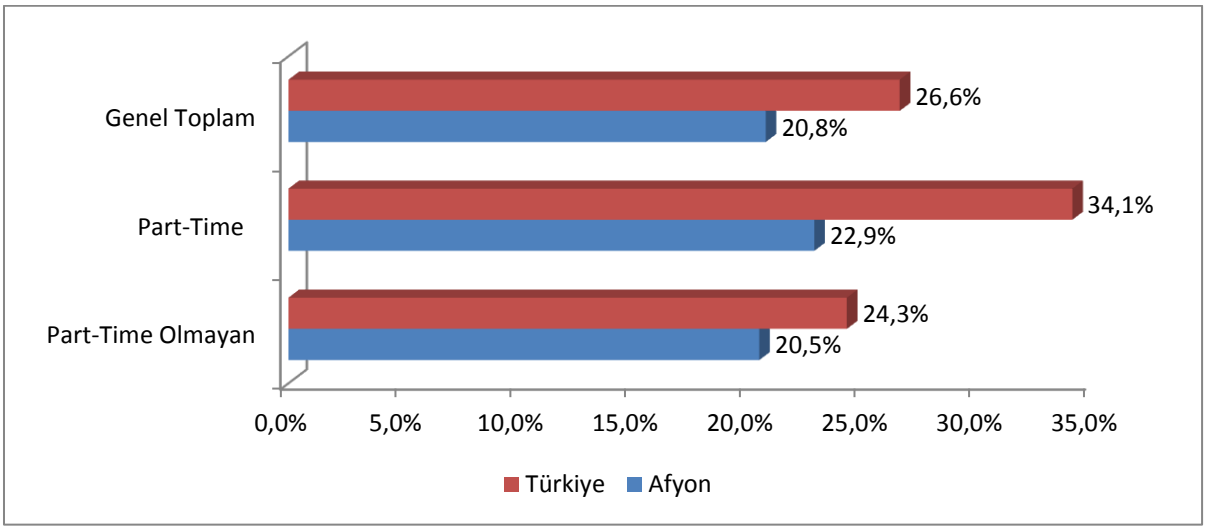

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,6'sını kadınlar oluşturmaktayken Afyonkarahisar ilinde bu oran yüzde 20,8 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Afyonkarahisar ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 22,9 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 20,5 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 34,1 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,3'te kalmıştır. Afyonkarahisar ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumlu etkilemekle birlikte Türkiye geneli kadar etki oluşturmamaktadır.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

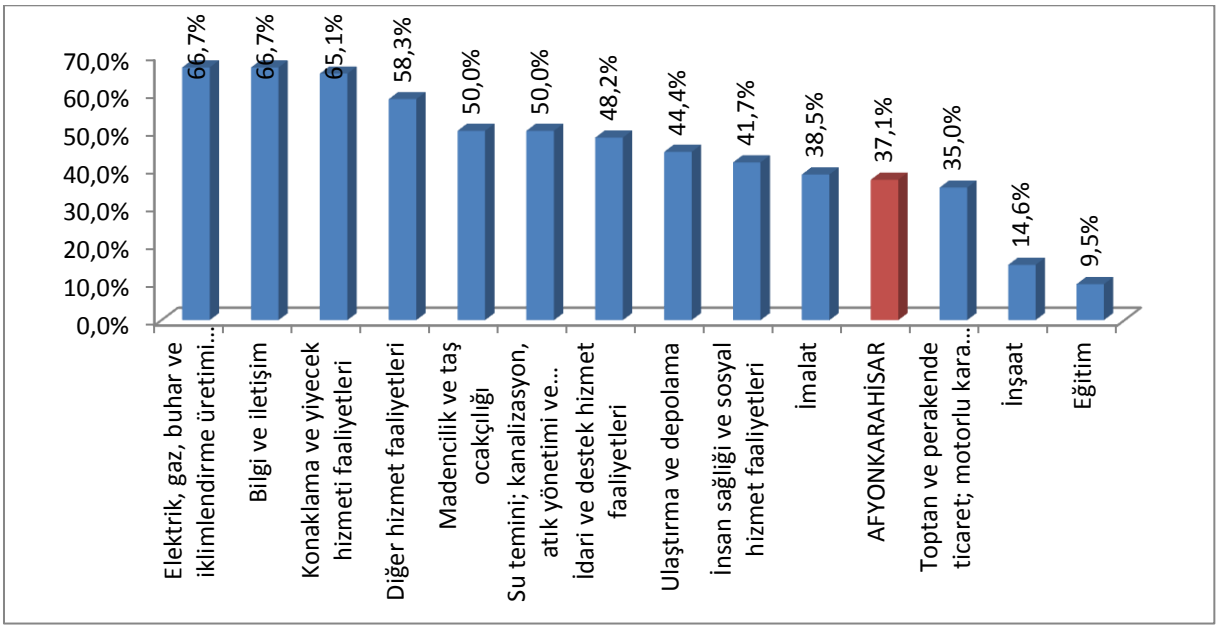

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde işyerlerinin yüzde 37,1'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 51,5'tir. Afyonkarahisar ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektöründe görünmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı tüm işyerlerinde vardiyalı çalışma söz konusudur. Eğitim sektörü ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. Eğitim sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Afyonkarahisar ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler;, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Bilgi ve İletişim, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Diğer Hizmet Faaliyetleri ,Madencilik ve Taş Ocakçılığı Faaliyetleri sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

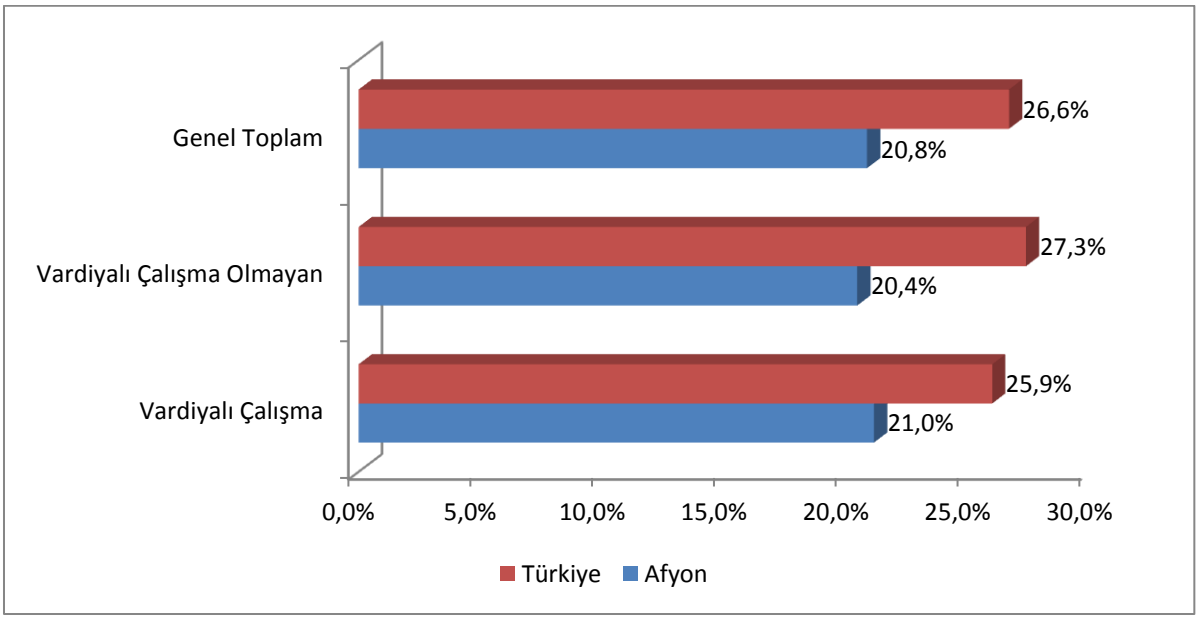

Kaynak: İPA 2016

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilimin tersi bir durum göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha düşüktür. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 21'i kadın, yüzde 79'u ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 20,4'e düşmektedir.. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,5 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Afyonkarahisar ilinde çok daha fazla belirgindir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

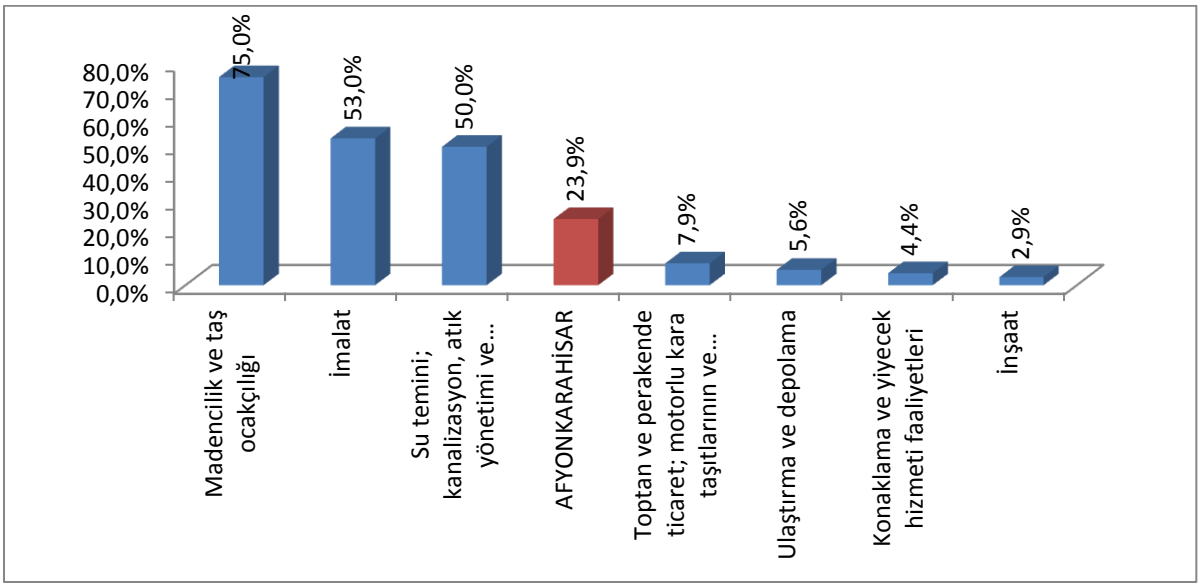

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde 17 sektörden 7 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 75'i ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 53 ile İmalat sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında Afyonkarahisar ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,2'si ihracat yapmakta ve Afyonkarahisar ilinde olduğu gibi ilk iki sektör olarak yüzde 55 ile İmalat ve yüzde 30,1 ile de Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır. Fakat Afyon ilinde Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü başta gelmektedir.

İhracat yapan sektörler incelenirken, Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörünün Afyonkarahisar ili için söylenen, öncü sektörlerden biri olma hususu akıllara gelmektedir. Afyonkarahisar ilinde bulunan işgücü için İmalat sektöründe istihdam edilme hususu önemli ağırlık oluşturmaktaydı. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

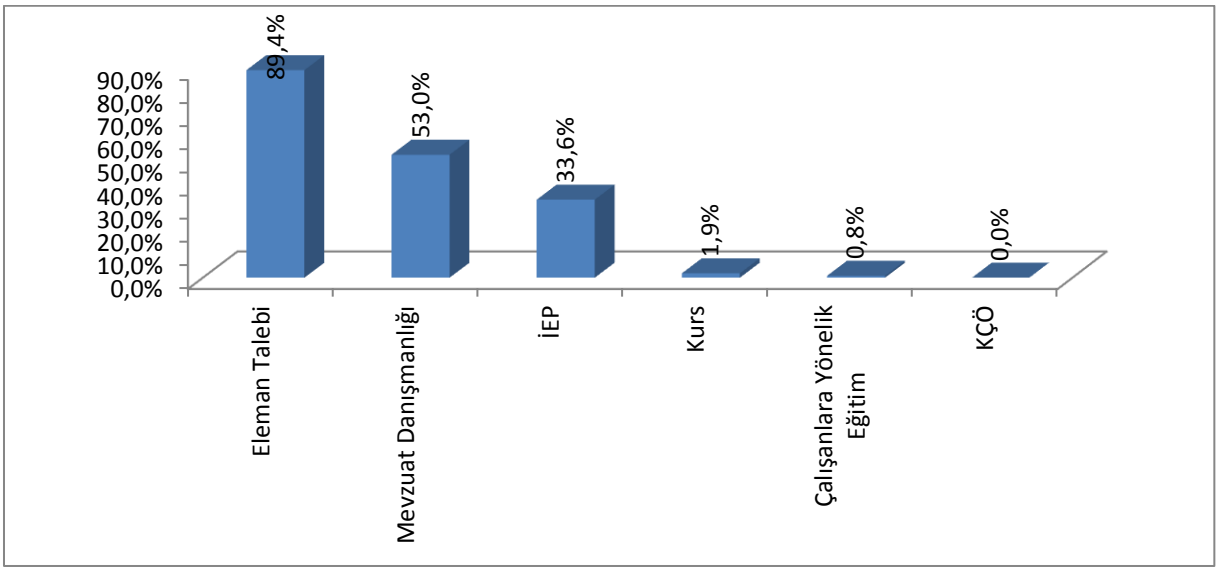

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 65,1'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 50,9 olarak gerçekleşerek, bu oran Afyonkarahisar ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok İŞKUR'dan eleman talebi noktasında hizmet almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 89,4'ü İŞKUR'dan eleman talebinde bulunmuşlarken yüzde 53'ü mevzuat danışmanlığı alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir. Özellikle son dönemlerde işverenlerin işbaşı eğitim programlarına olan ilgisi Afyonkarahisar ilinde yüzde 33,6 oranında kendisini göstermiştir.

Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

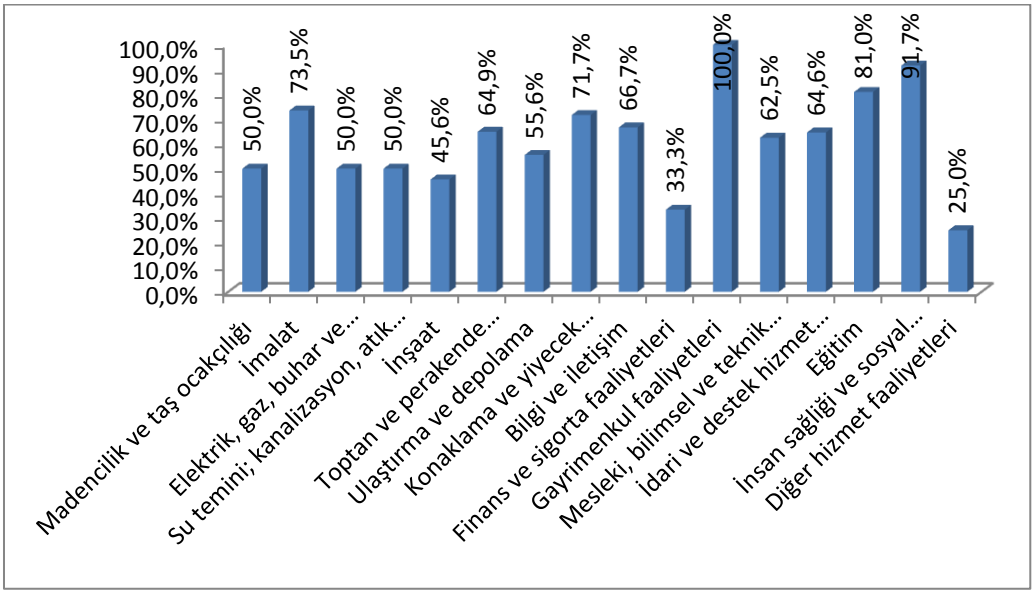

Kaynak: İPA 2016

Şekil 12'de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Afyonkarahisar ilinde Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır. Yine bu sektörlerde faaliyet gösteren 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin göreceli olarak daha az olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. En az oranda faydalanan sektörler ise Diğer Hizmet faaliyetleri ve Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerindeki işyerleri olmuştur.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Satır Etiketleri	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,0%	90,0%	30,0%	0,0%	0,0%	100,0%
İmalat	1,4%	93,9%	21,1%	0,0%	2,0%	63,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	100,0%	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnşaat	0,0%	83,8%	35,5%	0,0%	3,2%	38,6%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	0,0%	91,9%	25,7%	0,0%	0,0%	45,9%
Ulaştırma ve depolama	0,0%	90,0%	40,0%	0,0%	10,0%	70,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,0%	93,9%	51,4%	0,0%	3,0%	33,1%
Bilgi ve iletişim	50,0%	50,0%	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	80,0%	40,0%	0,0%	0,0%	20,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,0%	90,0%	50,1%	0,0%	5,0%	54,9%
Eğitim	0,0%	58,8%	76,5%	0,0%	0,0%	41,2%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	81,8%	72,7%	0,0%	0,0%	27,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%	66,7%
Genel Toplam	0,8%	89,4%	33,6%	0,0%	1,9%	53,0%

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde Madencilik ve taş ocakçılığı, Finans ve Sigorta Faaliyetleri , Gayrimenkul Faaliyetleri Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, sektöründeki işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki tablo 9'da yer almaktadır. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin hepsi hem işbaşı eğitim programı hizmetinden hem de mevzuat danışmanlığı alanındaki hizmetinden faydalanmışlardır. Ancak bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır.

Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründeki işyerleri ise hem eleman talebi hem işbaşı eğitim programı hem de mevzuat danışmanlığı hizmetlerinden yararlanmışlardır.

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yüzde 5 olarak gerçekleşmiştir. Bu sektörde hizmetlerden yararlanan işyerleri içinde sadece eleman talebi hizmeti göze çarpmaktadır.

Eleman talebi hizmeti için mutlaka tüm işyerlerinin İŞKUR'dan faydalandığı diğer sektörler ise Madencilik ve Taş Ocakçılığı (% 90) , İdari ve destek hizmet faaliyetleri % 90), Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı (% 91) , Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri (% 93) sektörleri olmuştur.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde göze çarpan diğer bir husus sadece İmalat sektöründeki işyerleri kısa çalışma ödeneği dışındaki İŞKUR'un bütün hizmetlerinden faydalanmışlardır. İmalat sektöründeki hizmetlerden faydalanan işyerlerinin yüzde 21,1' i işbaşı eğitim programından, yüzde 93,9'u eleman talebi, yüzde 63,3 'ü mevzuat danışmanlığından, yüzde 1,4'ü kısa çalışma ödeneği hizmetlerinden yüzde 2'si kurs olmak üzere İŞKUR hizmetlerden faydalanmışlardır. İŞKUR hizmetleri dikkate alındığında özellikle kısa çalışma ödeneği alanında İŞKUR hizmetlerinden faydalanılmadığı görülmüştür.

Şekil 13'te ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumları Afyonkarahisar ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Durumu

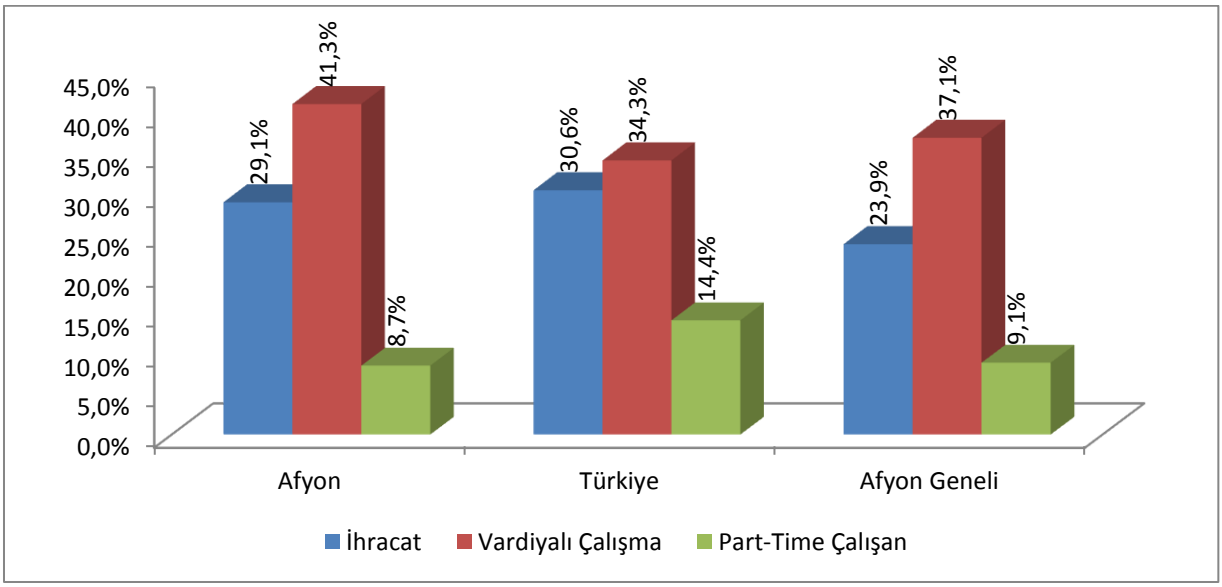

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 34,3'ü vardiyalı çalışma yapmaktadır. Afyonkarahisar ilinde ise bu oran yüzde 41,3 olarak gerçekleşmiştir. Ancak Afyonkarahisar ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 37,1'i vardiyalı çalışma yapmaktadır.

Afyonkarahisar ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri il geneline göre daha yüksek oranda vardiyalı çalışma ve ihracat yapmaktadır. Ancak part-time çalışanı olan işyeri oranı İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinde daha düşüktür.

Mevcut İstihdam

Afyonkarahisar ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Afyonkarahisar ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 30 bin 536 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 24 bin 193 çalışan erkeklerden, 6 bin 342 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	1081	57	1138
İmalat	9821	1855	11675
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	506	33	539
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	303	30	333
İnşaat	1759	89	1848
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlar	3451	1075	4526
Ulaştırma ve depolama	862	157	1019
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1872	701	2572
Bilgi ve iletişim	449	452	901
Finans ve sigorta faaliyetleri	65	7	72
Gayrimenkul faaliyetleri	29	6	35
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	159	54	213
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1631	641	2273
Eğitim	465	304	769
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	314	481	795
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	42	0	42
Diğer hizmet faaliyetleri	1385	401	1786
Genel Toplam	**24193**	**6342**	**30536**

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre dağılımda ise; Afyonkarahisar ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün Afyonkarahisar ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerin yüzde 40,6'sı, kadınlarda ise yüzde 29,3'ünün İmalat sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur. Erkek ve kadınlarda geriye kalan yüzde 16'lık ve yüzde 85'lik oranlarda diğer sektörlerde çalışma durumu tespit edilmiştir. Toplam çalışan sayıları içinde ise imalat sektöründe çalışma oranı yüzde 38 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde Bilgi ve iletişim ve İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından daha yüksek olduğu görülmektedir. Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründe 42 erkek çalışan varken kadın çalışan bulunmamaktadır. Sektörlere göre çalışan sayılar içinde en az çalışan finans ve sigorta faaliyetleri ve gayrimenkul faaliyetler gibi sektörlerdir.

Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

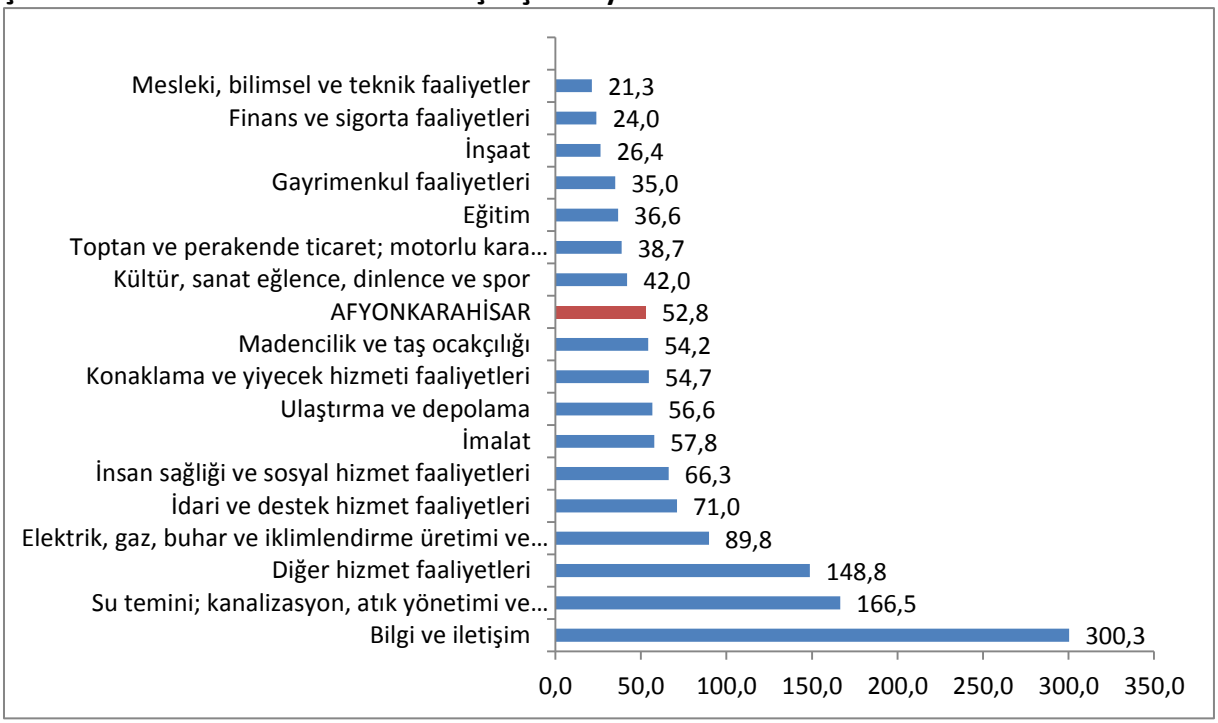

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 14'te Afyonkarahisar ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 52,8 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla Bilgi ve İletişim sektöründe bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 300,3; ikinci sırada bulunan Su Temini ve Kanalizasyon sektöründe 166,5 kişi ve üçüncü sırada bulunan Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe 148,8 kişi istihdam edilmektedir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri, Ulaştırma ve Depolama, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Elektik ,Gaz ,Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve İmalat gibi sektörler il geneli ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. İmalat sektörünün Afyonkarahisar ili için Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörünün Afyonkarahisar ili için önde gelen sektörler arasında olduğundan daha öncede bahsetmiştik.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 11'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 11: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1.466	1.103	2.569
Hizmet Ve Satış Elemanları	2.891	814	3.706
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	4.329	1.654	5.983
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	483	341	824
Profesyonel Meslek Mensupları	1.200	847	2.047
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4.535	383	4.918
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1.620	474	2.094
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	6.644	581	7.225
Yöneticiler	1.025	145	1.170
Genel Toplam	**24.193**	**6.342**	**30.536**

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanların içerisinde Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda çalışanlar önemli bir oranda bulunmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 19,6'sı, erkek çalışanların yüzde 17,9'u ve kadın çalışanların yüzde 26,1'i bu meslek grubunda bulunmaktadır. En fazla çalışan ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu yer almakta ve yüzde 23,7 oranında çalışanı barındırmaktadır.

Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubunda çalışanların yüzde 60,7'si erkek, kadınların yüzde 39,3'ü ise kadındır.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Afyonkarahisar ilinin sosyo-ekonomik yapısında ve coğrafi konum itibariyle ormancılık ya da tarımsal faaliyet anlamında önemli bir ağırlıkta istihdam gerçekleşmemiştir.

Tablo 12: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşyeri Yaşı	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	3.128	1.553	4.681
5-9	4.642	1.562	6.204
10-14	3.094	983	4.077
15-19	3.215	975	4.191
20-24	4.709	510	5.219
25+	5.405	759	6.165
Genel Toplam	**24.193**	**6.342**	**30.536**

Kaynak: İPA 2016

Tablo 12'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Bu tabloda öne çıkan en önemli husus; işyeri yaşı büyüdükçe toplam çalışanlar içerisinde kadınların

oranında azalma meydana gelmesidir. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinde çalışanların yüzde 41'i kadınlardan oluşmaktayken, 5-9 yaş arasındaki işyerlerinde çalışanların içindeki kadınların oranı yüzde 33,2; 10-14 yaş için yüzde 26,6; 15-19 yaş için yüzde 20,6 olarak gerçekleşmiştir. 20-24 yaş arasında olan işyerlerinde kadınların oranı yüzde 30,4 ile biraz daha yüksek olmakla birlikte 25+ yaş için yüzde 19,1 olarak gerçekleşmiştir.

25 ve daha fazla yıldır faaliyet gösteren işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı yüzde 14,7'dir. Ancak toplam işyerleri içindeki payı az olmasına rağmen toplam çalışanların yüzde 20,2'si 25 ve daha fazla yıldır faaliyet gösteren işyerlerinde istihdam edilmektedir.

Tablo 13'de ise Afyonkarahisar ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle ilk iki mesleğin erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında aynı olması toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklıdır. Temizlik Görevlisi ve Şoför meslekleri hem toplam çalışanlar hem de erkek çalışanlar arasında en fazla çalışılan ilk iki mesleği oluşturmaktadır. Kadın çalışanlar arasında ise ilk sırada Konfeksiyon İşçisi mesleği yer almaktadır. Yine kadınlarda da ikinci sırada, erkeklerde olduğu gibi İmalat sektörünün il genelindeki öneminden dolayı Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine ile) mesleği bulunmaktadır.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Erkek	Kadın	Genel
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Şoför-Yük Taşıma	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Şoför-Yük Taşıma
Tuğla İmal İşçisi	Makineci (Dikiş)	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı
Garson (Servis Elemanı)	Örtüaltı Sebze Yetiştiricisi (Seracı)	Garson (Servis Elemanı)
Mermer Ebatlandırma İşçisi	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Tuğla İmal İşçisi
Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	Tıbbi Sekreter	Mermer Ebatlandırma İşçisi
Yönetici (İş Hizmetleri)	Kasiyer	Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü
Mermer İşçisi	Hemşire	Yönetici (İş Hizmetleri)
Şoför (Yolcu Taşıma)	Paketleme İşçisi	Mermer İşçisi
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Muhasebeci	Paketleme İşçisi

Kaynak: İPA 2016

Toplam çalışanlar içinde en fazla istihdamı barındıran üçüncü meslek Konfeksiyon İşçisi ve bu mesleği de takip eden diğer meslekler; Montajcı (Kurgucu), Beden İşçisi (Genel), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Temizlik Görevlisi ve Çikolata İmal İşçisi olarak görülmektedir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı

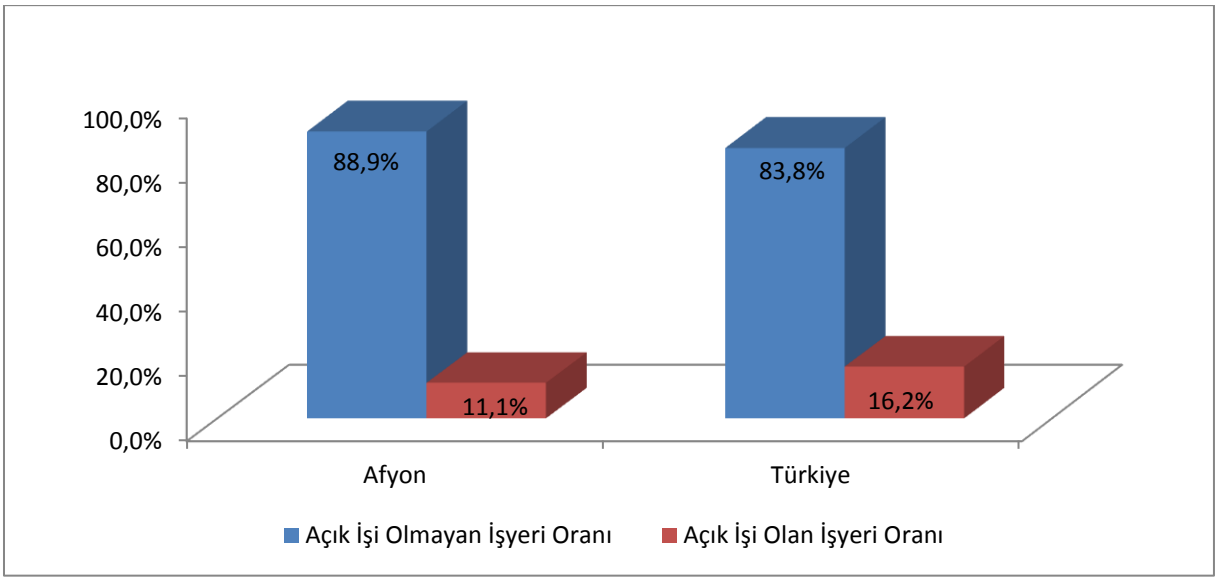

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 11,1'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 16,2 olarak gerçekleşmiştir.

Afyonkarahisar ilinde 301 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Toplam Açık İş Sayısı
İmalat	136
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	76
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlar	33
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	21
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	11
Madencilik ve taş ocakçılığı	8
Ulaştırma ve depolama	7
İnşaat	6
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2
Toplam	**301**

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda da Kurum verilerinde olduğu gibi İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 301 kişilik açık işin yüzde 45'ine tekabül eden 136 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlar ve temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleridir. Açı işin az olduğu sektörler ise İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ve inşaat sektörüdür.

Tablo 15'te ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,7%	5,0%
İmalat	1,2%	14,5%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	5,9%	50,0%
İnşaat	0,3%	5,9%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	0,7%	12,3%
Ulaştırma ve depolama	0,7%	11,1%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2,9%	19,6%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,5%	6,5%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,3%	8,3%
Genel Toplam	**1,0%**	**11,1%**

Kaynak: İPA 2016

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'ten de görüleceği üzere Afyonkarahisar ilinde açık

iş oranı yüzde 1 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Afyonkarahisar ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 99 kişilik dolu kadronun yanında 1 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Afyonkarahisar açık iş oranında Türkiye genelinin 0,5 puan gerisindedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 5,9 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Açık iş verme oranında ise Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü ön plana çıkmıştır. Bu sektördeki her 2 işyerinden 1'inde açık iş bulunmaktadır. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörünü Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Son zamanlarda Afyonkarahisar ilindeki termal otel sayılarındaki artış ve ilin şehirlerarası kavşak noktasında olması konaklama ve yiyecek içecek hizmetleri sektöründeki açık işlerin artmasında etkili olmuştur. Bu sırayı yüzde 14,5 ile İmalat sektörü takip etmektedir.

Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

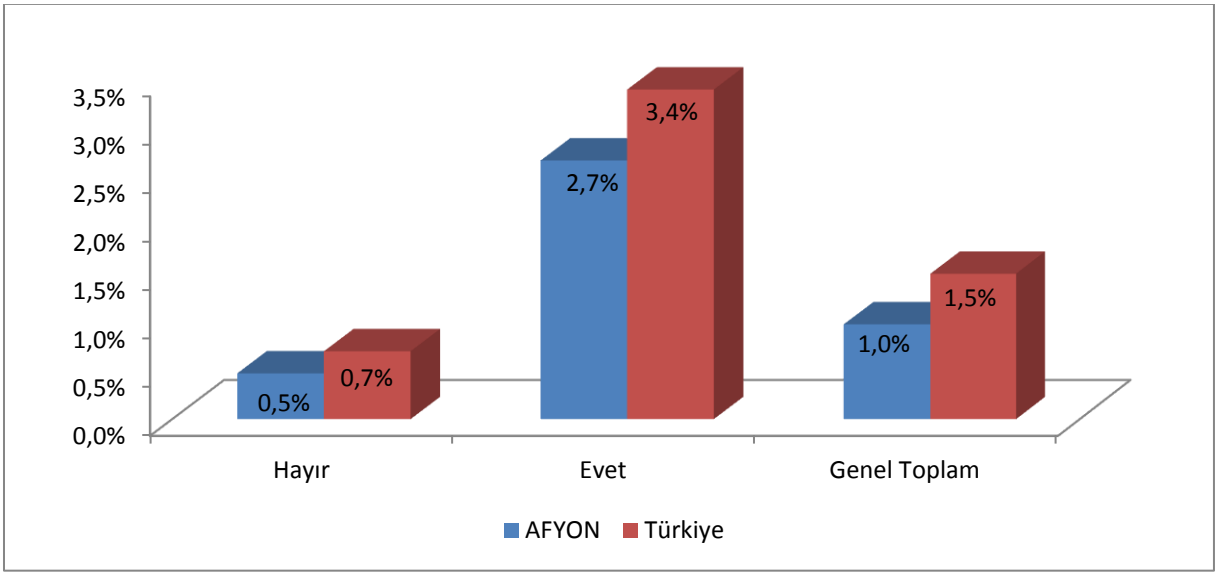

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 2,7; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 0,5 olarak gerçekleşmiştir. Afyonkarahisar ilinin bu oranları az bir fark ile Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

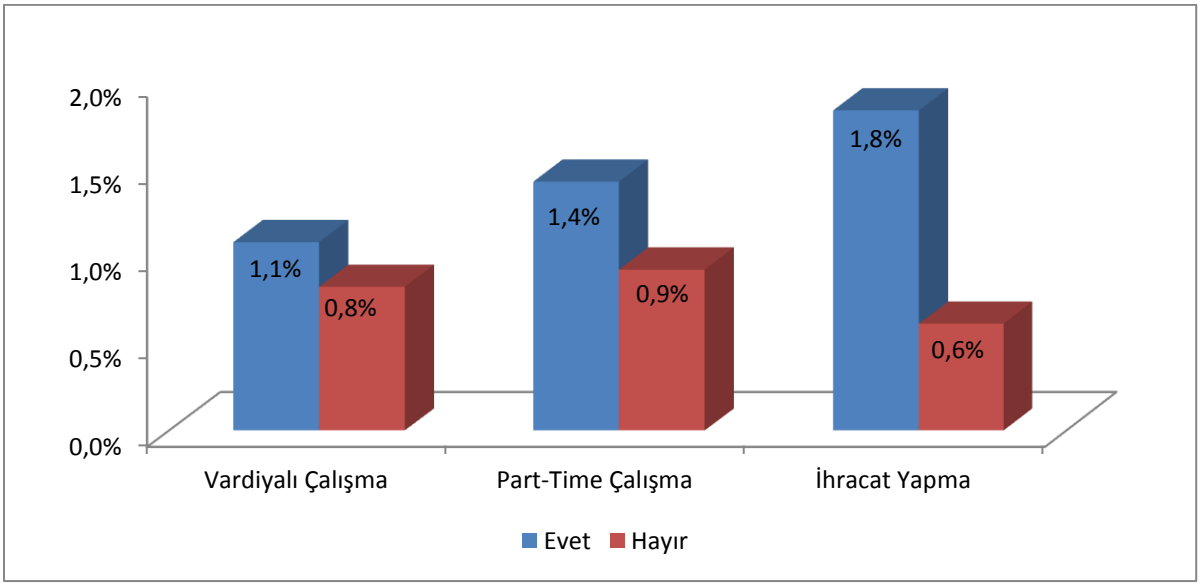

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 1,1 vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,8 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 1,4, yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,9'dir. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş oranı yüzde 1,8 yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 0,6 olarak tespit edilmiştir.

Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

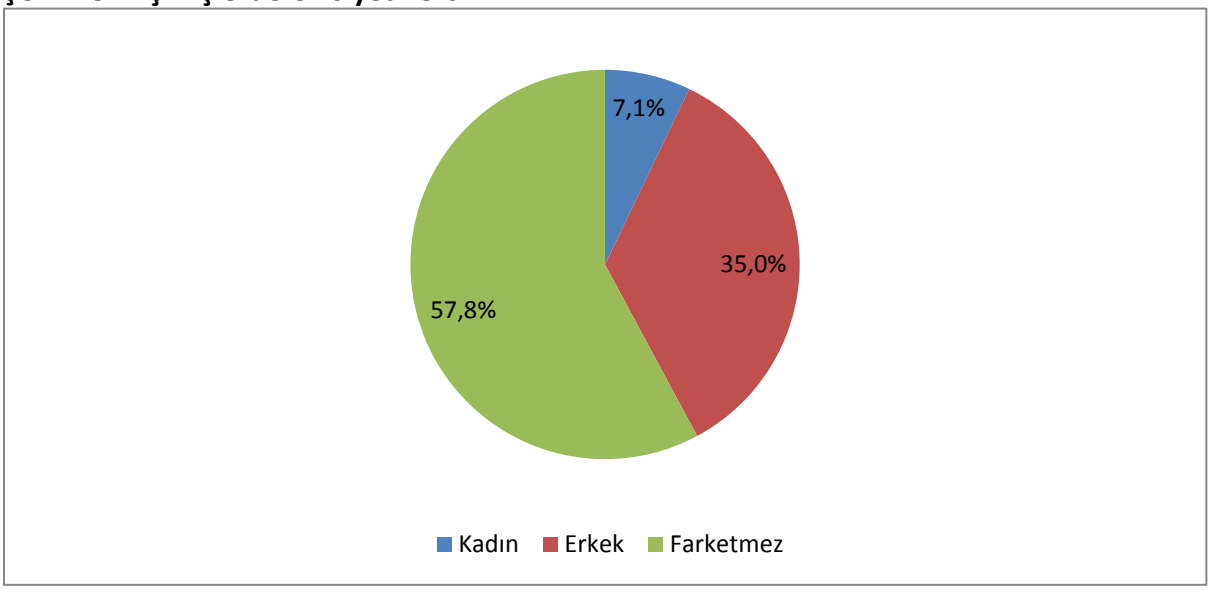

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 18'de ise Afyonkarahisar ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 35'inde işverenlerin erkek işgücü

talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise oldukça düşük düzeyde kalmış ve bu oran yüzde 7,1 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 57,8 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Afyonkarahisar ilinde madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün yaygın olması işverenlerin erkek işgücü talebini ortaya çıkarmıştır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

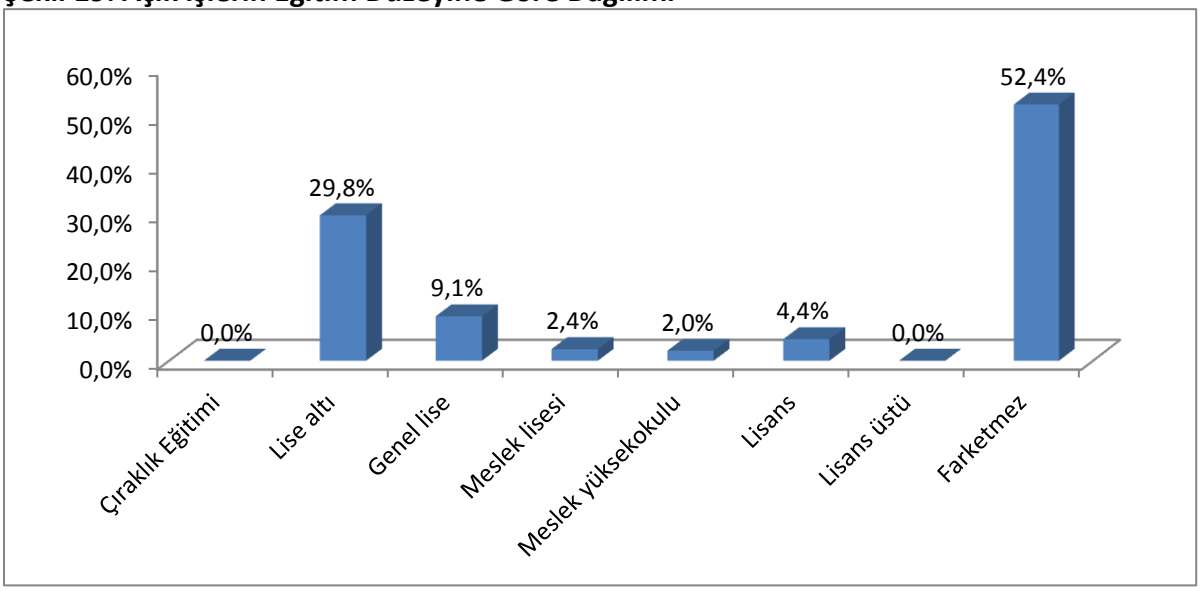

Kaynak: İPA 2016

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Afyonkarahisar ilindeki açık işlerin yüzde 52,4'ünde işverenler işgücü talebinde eğitim düzeyini fark etmez olarak belirtmişlerdir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise lise altı seviyesi olarak görülmektedir. Afyonkarahisar ilindeki açık işlerin vasıf gerektirmeyen, eğitim düzeyinin önemli olmadığı daha çok beden gücüyle yapılan işlerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanların oranının fazla olmasının nedeni de açık işlerdeki taleplerin bu şekilde olmasıdır.

Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

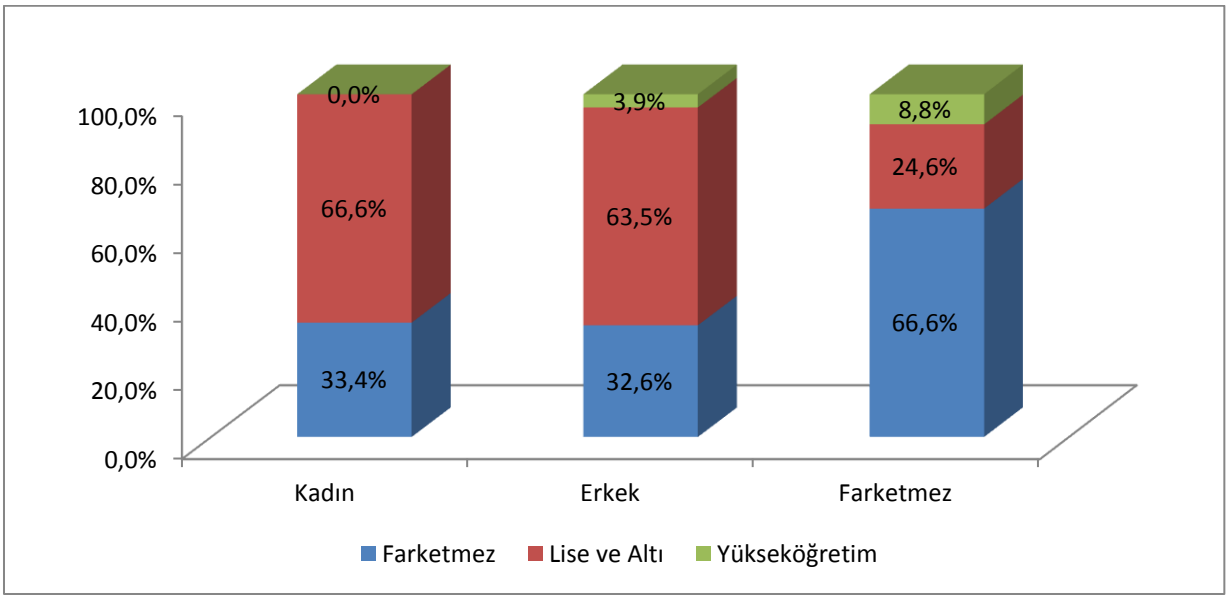

Kaynak: İPA 2016

Şekil 20'de görüleceği üzere sadece kadın veya erkek taleplerinde lise ve altı seviyesi genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda(%66,6) erkeklere(%63,5) nazaran daha fazla oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiş, ayrıca yükseköğretim seviyesinde de kadın işgücü için bir talepte bulunulmamıştır. Erkeklerde ise az da olsa bu oran yüzde 3,9 olarak görülmektedir. Grafikte öne çıkan bir diğer husus da; herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayarak verilen açık işlerde yükseköğretim seviyesindeki işgücü talepleri, cinsiyet tercihinde bulunulan açık işlerdeki yükseköğretim tercihine göre daha fazladır. Zira bu eğilimin nedeni, eğitimli işgücünün talep edildiği sektör ve mesleklerdeki "beyaz yakalı" istihdamı ön plana çıkmasıyla işgücü talebinde cinsiyet tercihinin eğitim tercihinin yanında çok bir anlam ifade etmemesi olarak söylenebilir.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir. Tablo 16'da Afyonkarahisar ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 16: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

	Lise ve Altı	Yükseköğretim	Farketmez
Madencilik ve taş ocakçılığı	100,0%	0,0%	0,0%
İmalat	48,2%	4,5%	47,3%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	4,8%	0,0%	95,2%
İnşaat	50,0%	33,3%	16,7%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının	18,8%	15,6%	65,6%
Ulaştırma ve depolama	71,4%	28,6%	0,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	43,0%	4,0%	52,9%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,0%	9,1%	90,9%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**41,2%**	**6,4%**	**52,4%**

Kaynak: İPA 2016

İşyerlerinden alınan açık işlerin tamamı için yükseköğretim seviyesinde talep verilen sektörler bulunmaktadır. Bu sektörler: İdari ve destek hizmet faaliyetleri, Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtları ve Konaklama ve Yiyecek Hizmeti faaliyetleridir. Lise altı ve dengi eğitim düzeyinde ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ,Madencilik ve Taş Ocakçılığı ve İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleri olmuştur. Afyonkarahisar ilinde madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki eleman ihtiyacının karşılanamaması ve bu sektörün eğitimden çok beden gücüne dayalı olması eğitim düzeyinin dikkate alınmadığını göstermektedir.

Madencilik ve Taş Ocakçılığı açık işlerin yüzde 100 gibi bir oranında herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bulunulmamıştır. Bu husus da aslında bu işlerin çok nitelik gerektirmeyen meslekler olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle lise altı ya da üniversite mezunu işgücü de işe başvuru yapsa işveren nezdinde çok bir anlam ifade etmeyecektir. İşe başvuru yapacak kişiler açısından ise; işin düşük nitelikli olmasından dolayı ortalama ya da daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların bu işlere başvuru yapmayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır. Herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen ikinci sektör ise İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri olmuştur. Bu alanda eleman ihtiyacı olan işyerleri eleman eksikliğini kapatmak için eğitim seviyesini dikkate almamışlardır. Ulaştırma ve Depolama sektöründeki açık işlerin yüzde 71,4'inde işverenler "fark etmez" seçeneğini tercih etmişlerdir. Bu sektördeki açık işlerin yüzde 28,6'sında da lise ve altı seviyesi talep edilmiştir.

Açık işlerinde işverenlerin mutlaka belirli bir eğitim seviyesinde talep verdikleri sektör ise İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü olmuştur.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Süresine Göre Dağılımı

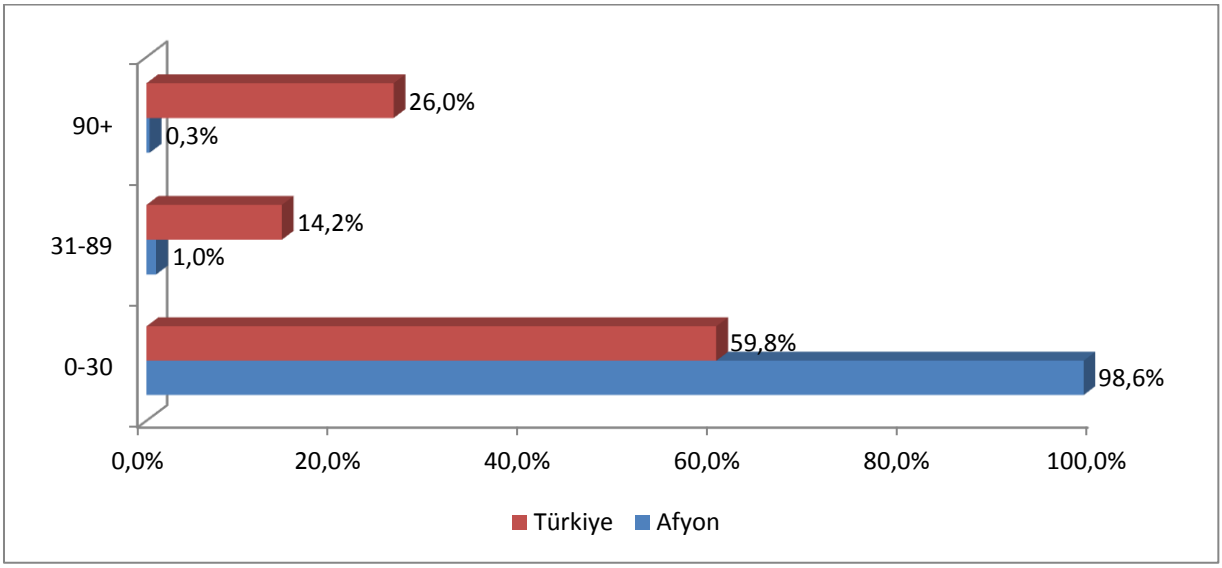

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama sürelerine göre dağılımı incelendiğinde; Afyonkarahisar ilinde açık işlerin yüzde 98,6'u 0-30 gün arasında aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneline göre oldukça yüksek tespit edilmiştir. 31-89 gün arasında aranan açık işlerin oranı ise yüzde 1'dir. Bu oran da Türkiye genelinin altında gerçekleşmiş olup, 90 ve daha fazla günde aranan açık işlerin oranına bakıldığında da Afyonkarahisar'da gerçekleşen oran Türkiye geneline göre düşük kalmıştır. Yani Afyonkarahisar ilinde açık işlerin Türkiye geneline göre daha kısa sürede karşılandığı söylenebilir. Afyonkarahisar ilinde açık işler kısa sürede kapatılabilmektedir.

Tablo 17: Açık İş Arama Süresinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Açık İş Arama Süresi	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
0-30	85,7%	100,0%	99,4%	98,64%
31-89	14,34%	0,0%	0,0%	1,0%
90+	0,0%	0,0%	0,6%	0,3%
Genel Toplam	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin arama süresi cinsiyet bazında değerlendirilebilir. Kadın işgücü tercihinde bulunulmuş olan açık işlerde arama süresinde 0-30 gün yüzde 85,7 oranında gerçekleşmiştir. Erkek işgücü taleplerinde ise bu oran yüzde 100 olarak tespit edilmiştir. Erkeklerde 31-89 gün arasında açık iş arama süresi bulunmazken kadınlarda yüzde 14,34 oranında gerçekleşmiştir. 90 gün ve daha fazla süredir aranan açık işlerde kadınlarda ve erkeklerde açık iş arama süresi bulunmamaktadır. Özellikle

erkeklerde açık iş arama süresi sadece 0-30 gün süresinde gerçekleşmektedir. Fakat en yüksek oranda herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmamış açık işlerde, yüzde 99,4 oranında gerçekleşmiştir.

Şekil 22: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

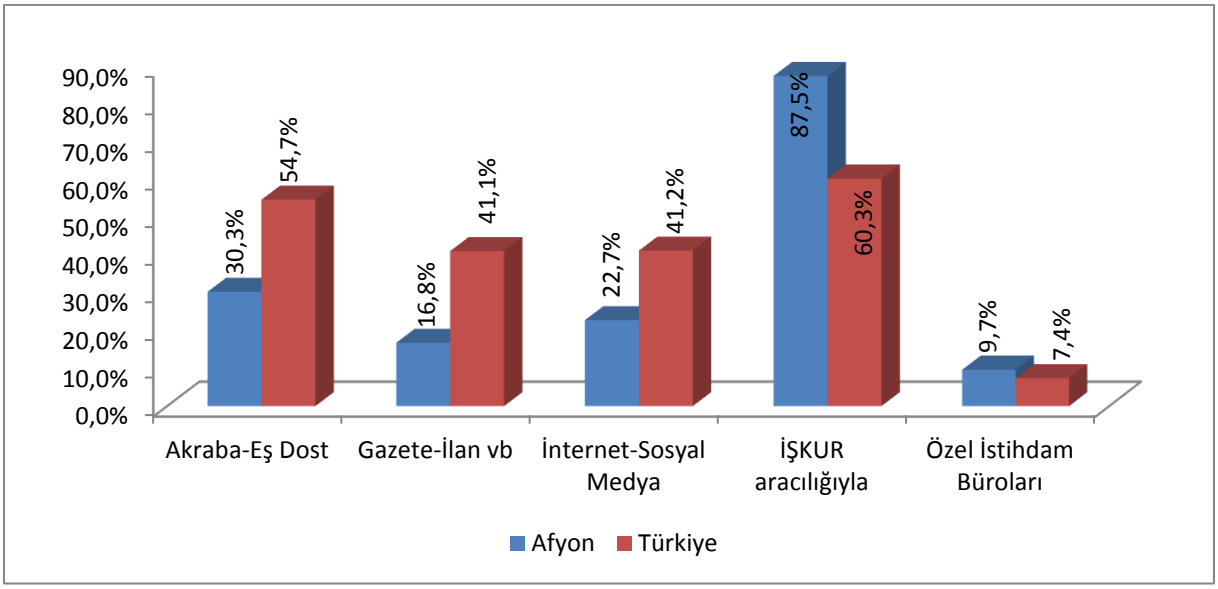

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 22'de Afyonkarahisar ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Afyonkarahisar ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 87,5 gibi büyük bir oranı İŞKUR'a verilmiştir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 60,3 olarak gerçekleşmiştir. Afyonkarahisar ilinde işverenler daha sonra internet-sosyal medya arama kanalını kullanmıştır. Akraba-eş dost ve gazete-ilan vb. medya arama kanalları da yakın oranlarda gerçekleşmiştir. Bu üç arama kanalı için Türkiye gerçekleşmelerinin Afyonkarahisar iline göre daha yüksek bir oranda olduğu görülmektedir. İŞKUR aracılığıyla ve Özel istihdam büroları ile açık işlerin arama kanalları Türkiye ortalamasının üstünde değerler göstermektedir. Ancak özel istihdam bürolarının kullanılması hem Afyonkarahisar ili hem de Türkiye geneli için yakın oranlarda olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 18: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi/Arama Kanalları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Lise Altı	0,0%	0,0%	38,4%	1,1%	0,0%
Genel Lise	18,6%	3,7%	29,5%	92,5%	3,7%
Meslek Lisesi	57,3%	42,5%	0,0%	56,9%	14,2%
Meslek Yüksekokulu	33,2%	0,0%	50,3%	33,2%	0,0%
Lisans	69,2%	0,0%	15,4%	61,7%	0,0%
Lisansüstü	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Fark etmez	23,0%	28,8%	35,1%	91,0%	17,2%
Genel Toplam	**30,3%**	**16,8%**	**22,7%**	**87,5%**	**9,7%**

Kaynak: İPA 2016

Arama kanalı olarak yüzde 87,5 gibi yüksek oranlarda İŞKUR, yüzde 30,3 ile gazete-ilan ve 22,7 oranı ile internet - sosyal medya kanalları kullanılmıştır. Genel lise seviyelerinde de yine özel istihdam büroları yüzde 3,7 oranında kullanılmışken, yüzde 92,1 oranında İŞKUR aracılığıyla işverenler açık işlerini karşılamaya çalışmışlardır. Özel istihdam büroları özelinde eğitim seviyesi arttıkça daha fazla açık işin bu kanal üzerinden piyasaya sunulduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Lise altı talebinde yüzde 0; meslek lisesi talebinde yüzde 14,2; meslek yüksekokulu talebinde ise yüzde 0 oranında özel istihdam büroları arama kanalı olarak kullanılmıştır. Görüldüğü üzere Özel İstihdam Büroları lise dengi okullarda tercih edilmiştir. Gazete–ilan vb. arama kanallarında da aynı durum söz konusudur. Lisans üstü eğitim seviyesine bakıldığında hiçbir arama kanalının kullanılmadığı görülmektedir.

Lisans üstü eğitim düzeyi dışındaki diğer eğitim düzeylerinde işverenler açık işlerini İŞKUR aracılığıyla karşılamaya çalışmışlardır.

Şekil 23'te ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenecektir.

Şekil 23: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

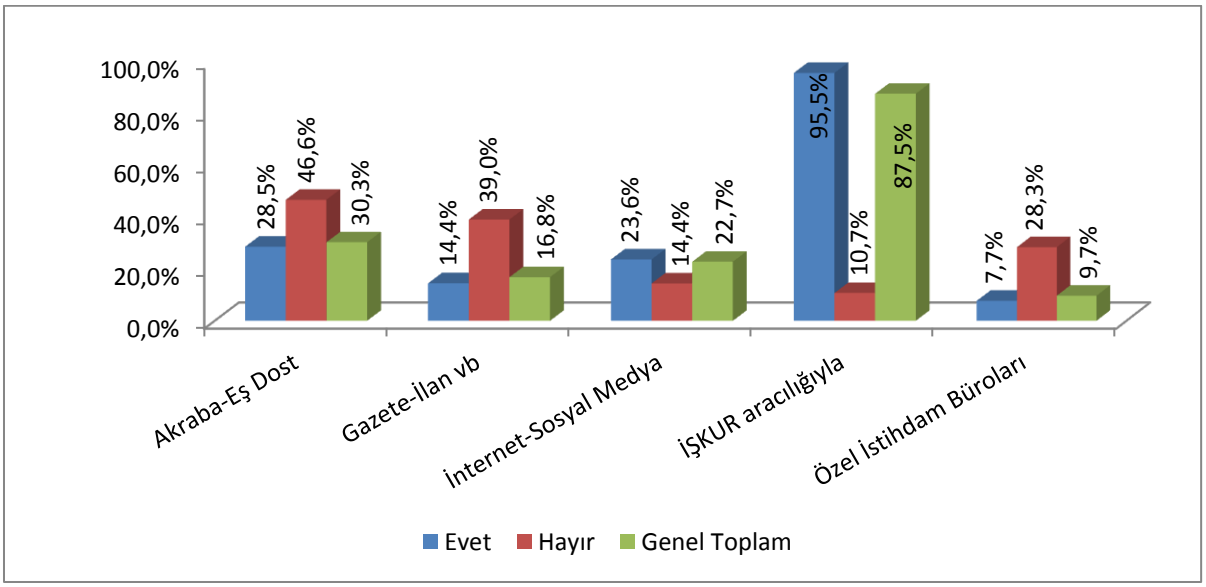

Kaynak: İPA 2016

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde yüzde 95,5 gibi önemli bir oranda İŞKUR'un arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu oran İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri için yüzde 10,7'te kalmıştır. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmış olan işverenler açık işlerini de Kuruma bildirme yönünde eğilim sergilemişlerdir.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri açık işleri için özel istihdam bürolarını yüzde 7,7 oranında kullanmışlardır. Afyonkarahisar ilinde İşverenlerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yüksek olarak görülmektedir. Aynı zamanda az da olsa diğer arama kanalları da işverenler tarafından kullanılmıştır. İŞKUR Afyonkarahisar işgücü piyasasının en etkin aktörlerinden biri haline gelmiştir.

Tablo 19: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	3	2	1	1	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	3	1	1	2	2	2
Takım Çalışması	2	2	3	3	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	4	4	4	5	4
Bilgisayar kullanımı	5	6	5	5	4	5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	7	5	6	6		6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	6	7	7	7		7
Yabancı Dil	10			8		8
Satış ve Pazarlama Becerisi	8		8	9		9
Proje Tabanlı Çalışma	9			10		10

Kaynak: İPA 2016

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alanı oluşturmaktadır.

Afyonkarahisar ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe daha sonra Takım Çalışması, İletişim ve İfade Yeteneği Bilgisayar Kullanımı, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri), Yabancı Dil ve Satış ve Pazarlama becerisi gelmektedir.

Fiziki ve Bedensel Yeterlilik sadece gazete-ilan vb. arama kanalı için ilk sırada değil üçüncü sırada yer almıştır. Diğer bütün arama kanalları için bu beceri hep ilk sırada yerini almıştır.

İŞKUR üzerinden piyasaya sunulan açık işlerde ise bütün becerilerin talep edildiği görülmektedir.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Açık İş Sayısı
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	84
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	70
Hizmet Ve Satış Elemanları	52
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	44
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	20
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	17
Profesyonel Meslek Mensupları	12
Yöneticiler	1
Genel Toplam	**301**

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Nitelik gerektirmeyen meslekler meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 27,9'dur. İkinci sırada ise Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu bulunmaktadır. Bu sırayı Hizmet ve Satış Elemanları, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ve Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar takip etmektedir.

Açık sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 21'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

Afyonkarahisar ili için tespit edilen yüzde 1 açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranının en yüksek oranda yüzde 2,7 ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Hizmet ve Satış Elemanları ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar gelmektedir.

Tablo 21: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

Meslek Grupları	Açık İş Oranı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,8%
Hizmet Ve Satış Elemanları	1,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1,4%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,6%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1,4%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,8%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	0,6%
Yöneticiler	0,1%
Genel Toplam	**1,00%**

Kaynak: İPA 2016

Özellikle Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda açık iş olmadığından açık iş oranı da sıfır görünmektedir.

İl geneli açık iş oranının altında bulunan meslek grupları ise Profesyonel Meslek Mensupları, Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, ve Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensuplarıdır.

Tablo 22: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	18,9%	0,0%	9,4%	6,8%
Hizmet Ve Satış Elemanları	9,6%	2,9%	26,8%	17,2%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	52,5%	19,2%	30,2%	27,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	4,7%	1,9%	5,3%	4,1%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	14,3%	59,7%	2,3%	23,3%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,0%	1,9%	8,7%	5,7%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	0,0%	14,4%	16,7%	14,7%
Yöneticiler	0,0%	0,0%	0,6%	0,3%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0 %**	**100,0 %**	**100,0 %**

Kaynak: İPA 2016

Yöneticiler mesleğinde cinsiyet ayırımı yapılmamıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar mesleğinde erkek işgücü taleplerinde bulunmamışlardır. Bu meslekte kadın çalışanlar tercih edilmiştir.

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 52,5 oranında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler; yüzde 18,9 oranında Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve yüzde 14,3 oranında ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise daha fazla meslek grubunda olduğu görülmektedir. Örneğin; Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda erkek işgücü taleplerinde yüzde 59,7'si bu meslek grubunda verilmiştir. Sonrasında yüzde 19,2 oranı ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler yüzde 14,4 oranı ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslekleri yer almaktadır.

Ayrıca yukarıdaki tabloda görülen oranlardan farklı olarak Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu, Kadın işgücü oranı fazla olsa da cinsiyet tercihinde en fazla oranda bulunmayan bir alan olmuştur. Zira bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 30,2'sinde işverenler "fark etmez" seçeneğini tercih etmişlerdir.

En fazla oranda erkek işgücü tercihinde bulunulmuş olan meslek grupları ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grupları olmuştur.

Kadınlarda Nitelik gerektirmeyen Meslek grubunda açık iş talebinin yoğun olması dikkat çekici bir noktadır.

Tablo 23'te ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar için ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği, ikinci sırada Bilgisayar kullanımı gelmiştir. Daha sonra ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Yeterli Mesleki /Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi ön plana çıkmıştır.

Hizmet ve Satış Elemanları için ise ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ikinci sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, daha sonra Takım Çalışması ve İletişim ve İfade Yeteneği becerileri önemlidir.

Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ön plana çıkmıştır.

Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi talep edilmekte olup Takım Çalışması ikinci sırada yerini almıştır.

Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Teknisyenler meslek grubunda ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ikinci sırada ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe gelmektedir. Teknisyenler ,Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ilk sırada yer almaktadır. Yöneticiler meslek grubunda ise sadece Satış ve Pazarlama Becerisi dikkate alınmıştır.

Tablo 23: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceriler	Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	Hizmet Ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Profesyonel Meslek Mensupları	Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	Yöneticiler	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	4	1	2	1	2	1	3		2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	3	2	1	5	1	7	1		1
İletişim ve İfade Yeteneği	1	4	3	8	7	5	4		4
Takım Çalışması	6	3	4	2	3	3	2		3
Bilgisayar kullanımı	2	7		4	6	2			5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme		5	6	6	4		6		6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	5	6	7	3	5	4	5		7
Yabancı Dil			5			8			8
Satış ve Pazarlama Becerisi						6		1	9
Proje Tabanlı Çalışma				7					10

Kaynak: İPA 2016

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grupları	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	9,9%	50,6%	65,4%	100,0%	4,9%
Hizmet Ve Satış Elemanları	9,9%	38,6%	40,6%	96,0%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	12,2%	1,2%	23,7%	95,1%	23,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	66,6%	8,3%	8,3%	58,4%	0,0%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	44,8%	18,7%	7,2%	75,5%	11,5%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	17,7%	29,1%	47,0%	76,2%	0,0%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	68,0%	0,0%	0,0%	88,5%	0,0%
Yöneticiler	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar olmuştur. Bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 100'ü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Tesis Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Yöneticiler meslek gruplarında sadece Akraba Eş-Dost ve İŞKUR kanalı kullanılmıştır.

Bu tabloda öne çıkan bir diğer husus arama kanalları içinde meslek grupları bazında en yüksek oranda kullanılan iki arama kanalı mevcuttur. Bunlardan birisi İŞKUR diğeri de Akraba Eş-Dost aracılığıyla arama kanallarıdır. Akraba Eş-Dost kanalının en çok kullanıldığı meslek grubu Yöneticiler olmuştur. Bu meslek grubunda açık işlerin yüzde 100'ü aynı zamanda İŞKUR'a iletilmiştir. Geriye kalan diğer meslek gruplarında da en fazla kullanılan arama kanalının en fazla oranda İŞKUR 'un olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 25: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Takım Çalışması	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	İletişim ve İfade Yeteneği	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	Yabancı Dil	Bilgisayar kullanımı	Satış ve Pazarlama Becerisi
Mermer İşçisi	1	2		3		4			
Garson (Servis Elemanı)	1	4	3	2		5			
Makineci (Dikiş)	1	2	3	4	5				
Çöp Tasnif Ediciler	1	3		2					
Temizlik Görevlisi	1	2	3	5	6	4			
Beden İşçisi (Genel)	1	3	3	2					
Kasiyer		2	5	1	4	3			
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	2		1				3		
Paketleme İşçisi	1		3						2
Pazarlamacı	6	7	2	5	4		1	3	8

Kaynak: İPA 2016

Tablo 25'te Afyonkarahisar ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Mermer İşçisi, Garson, Makineci(Dikiş), Çöp Tasnif Ediciler ,Temizlik Görevlisi ,Beden İşçisi ve Paketleme işçisi mesleklerinde aranan beceri önceliği Fiziki ve Bedensel Yeterlilik yer almaktadır.

Kasiyer mesleğinde istenen becerilerde ilk sırayı İletişim ve İfade Yeteneği becerisi almaktadır. İkinci sıradaki beceri önceliği ise Takım Çalışması olarak görülmektedir. Pazarlamacı mesleğinde öncelik Yabancı Dil olarak görülmektedir. Afyonkarahisar ilinde Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe ihracat ön planda olduğu için Pazarlamacı mesleğinde Yabancı Dil ön plana çıkmıştır.

Tablo 26: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Genel Toplam
Temizlik Görevlisi	Mermer İşçisi	Mermer İşçisi
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)	Garson (Servis Elemanı)
Balık Temizleme İşçisi	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Makineci (Dikiş)
Garson (Servis Elemanı)	Kurye	Temizlik Görevlisi
Sekreter	Gaz Altı Kaynakçısı	Çöp Tasnif Ediciler
Çaycı	Elektrikçi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Hamal/Elle Taşıma	Tornacı (Torna Tezgahı Operatörü)	Kasiyer
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Makine Montajcısı	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Ön Muhasebeci	Tır-Çekici Şoförü	Paketleme İşçisi
Muhasebeci	Hamal/Elle Taşıma	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Mermer İşçisi, Garson, Makineci(Dikiş), Temizlik Görevlisi, Çöp Tasnif Ediciler ,Beden İşçisi(Genel), Kasiyer, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Müşteri Temsilcisi, Kaynakçı(Oksijen ve Elektrik) meslekleridir.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler ise Temizlik Görevlisi, Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Balık Temizleme İşçisi, Garson(Servis Elemanı),Sekreter gibi mesleklerdir.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler Mermer İşçisi, Beden İşçisi (Genel), Kaynakçı(Oksijen ve Elektrik), Kurye, Gaz Altı Kaynakçısı, Elektrikçi(Genel) meslekleridir.

Tablo 27: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	2	3	2
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	1	1	1
Takım Çalışması	4	3	2	3
İletişim ve İfade Yeteneği	3	4	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme		5	5	5
Bilgisayar kullanımı	5	7	6	6
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	6	6	7	7
Satış ve Pazarlama Becerisi			9	9
Yabancı Dil			8	8
Proje Tabanlı Çalışma			10	10

Kaynak: İPA 2016

Kadın ve erkekler için genel toplama bakıldığında becerilerde öncelik sıralamasında ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik görülmektedir. Herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde ise ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak görülmektedir. İkinci öncelik de ise Takım Çalışmasıdır. Yabancı dil ve Proje Tabanlı Çalışma becerilerinde öncelik sıralamasında bulunduğu açık işlerde ise herhangi bir cinsiyet tercihi ifade edilmemiştir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Afyonkarahisar ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 24: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

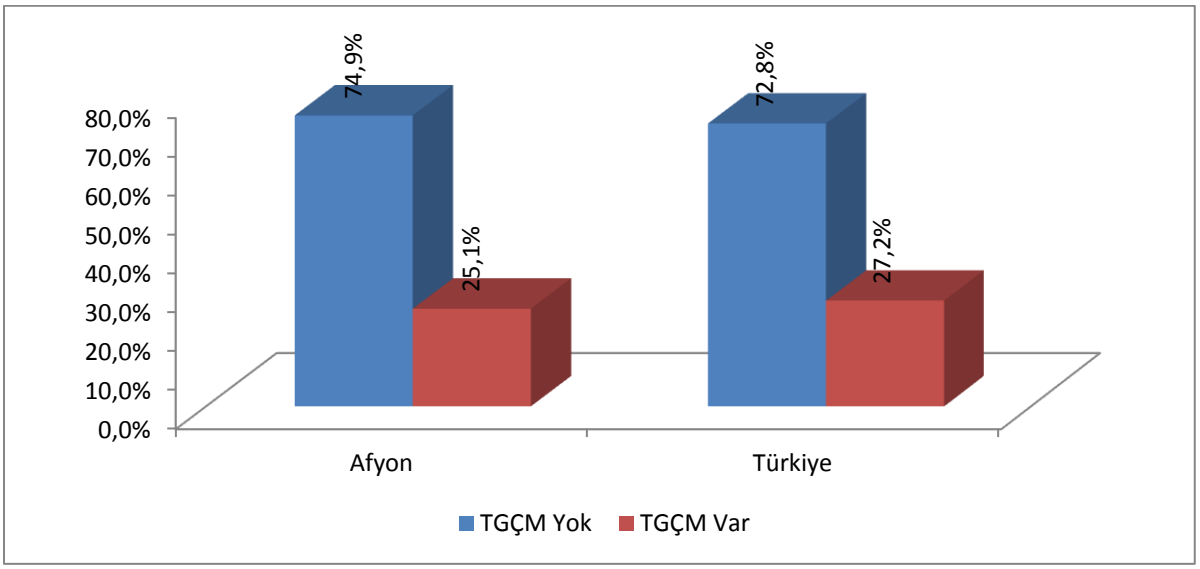

Kaynak: İPA 2016

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20 + istihdamlı 95 bin 620 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 970 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Afyonkarahisar ilin de ise 20+ istihdamlı 578 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 145 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 25,1 ile Afyonkarahisar ilinin eleman temininde ülke genelinden daha az güçlük çektiği görülmektedir.

Şekil 25: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

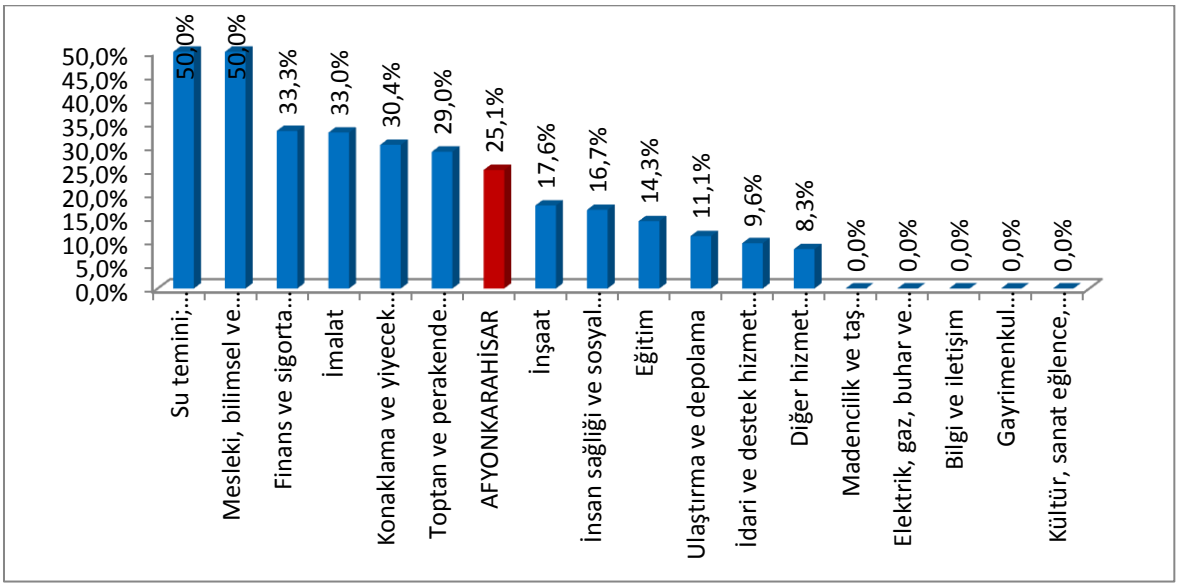

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Kültür, Sanat, Eğlence Dinlense ve Spor Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Bilgi ve İletişim, Gayrimenkul faaliyetler sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman

temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Söz konusu sektördeki mevcut işyerlerinin az olması ile birlikte bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur. Mesleki Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinin eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir.

Tablo 28: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	207
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1
İnşaat	49
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	67
Ulaştırma ve depolama	5
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	59
Finans ve sigorta faaliyetleri	3
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	10
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8
Eğitim	8
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	3
Diğer hizmet faaliyetleri	2
Genel Toplam	**422**

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde 422 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde İmalat sektörü ve toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörlerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir. Bu iki sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Afyonkarahisar ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 65 'ini oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Afyonkarahisar ilinde toplam çalışanların çoğunluğu bu sektörlerde çalışmaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre özellikle İmalat sektörü, Türkiye geneli verilerde de sayısal olarak mevcut istihdamı en fazla olan ve eleman temininde de en çok güçlük çekilen sektör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 26: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

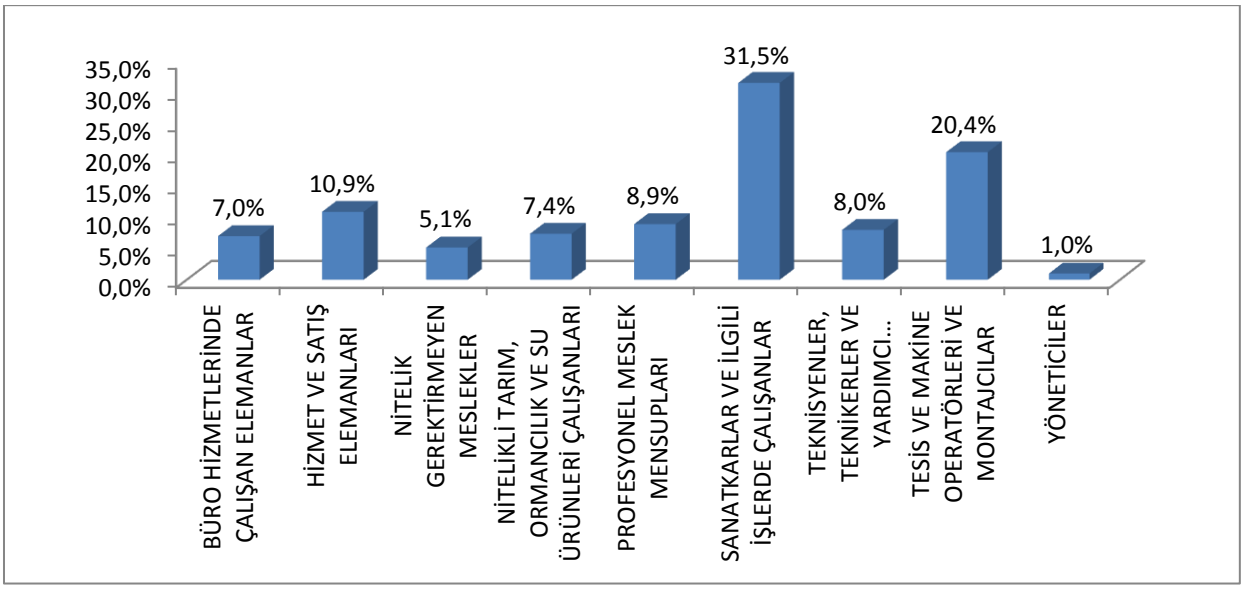

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 31,5'i bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde de 20 + istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek ikinci sırada Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun olması, bu meslek grubunun ihtiyaçlarının sadece Afyonkarahisar ili ile sınırlı olmadığını göstermektedir. Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubu ülke geneli hem de Afyonkarahisar ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur. Fakat Afyonkarahisar ilinde Yöneticiler meslek grubu temininde en az güçlük çeken meslekler arasındadır.

Açık işlerde Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerin oranı yüksek iken, aynı meslek grubunun temininde güçlük çeken mesleklerde oranı düşüktür. Afyonkarahisar işgücü piyasasında nitelik gerektirmeyen mesleklerde eleman kolay bir şekilde bulunurken, nitelik gerektiren mesleklerde eleman temininde güçlük çekilmektedir.

Tablo 29: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

Meslekler	TGÇM Dağılımı
Meyve Ve Sebze Yetiştiricisi (Sera)	7,1%
Tuğla İmal İşçisi	5,3%
Mermer İşçisi	3,8%
Garson (Servis Elemanı)	3,6%
Ön Muhasebeci	3,4%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	3,4%
Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	3,1%
Kasiyer	2,9%
Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	2,5%
İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	2,5%

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 30 kişi ile Meyve ve Sebze Yetiştiricisi(Sera) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 22 kişi ile Tuğla İmal İşçisi, 16 kişi ile Mermer İşçisi, 15 kişi ile Garson(Servis Elemanı), 14 kişi ile Ön Muhasebeci meslekleri takip etmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Mermer işçisi, Ön Muhasebeci, Garson(Servis Elemanı) mesleklerinin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Afyonkarahisar ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Mermer işçisi, Garson(Servis Elemanı), Kaynakçı(Oksijen ve Elektrik) Ön Muhasebeci, Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü gibi mesleklerin ilk onda yer alması ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 27: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

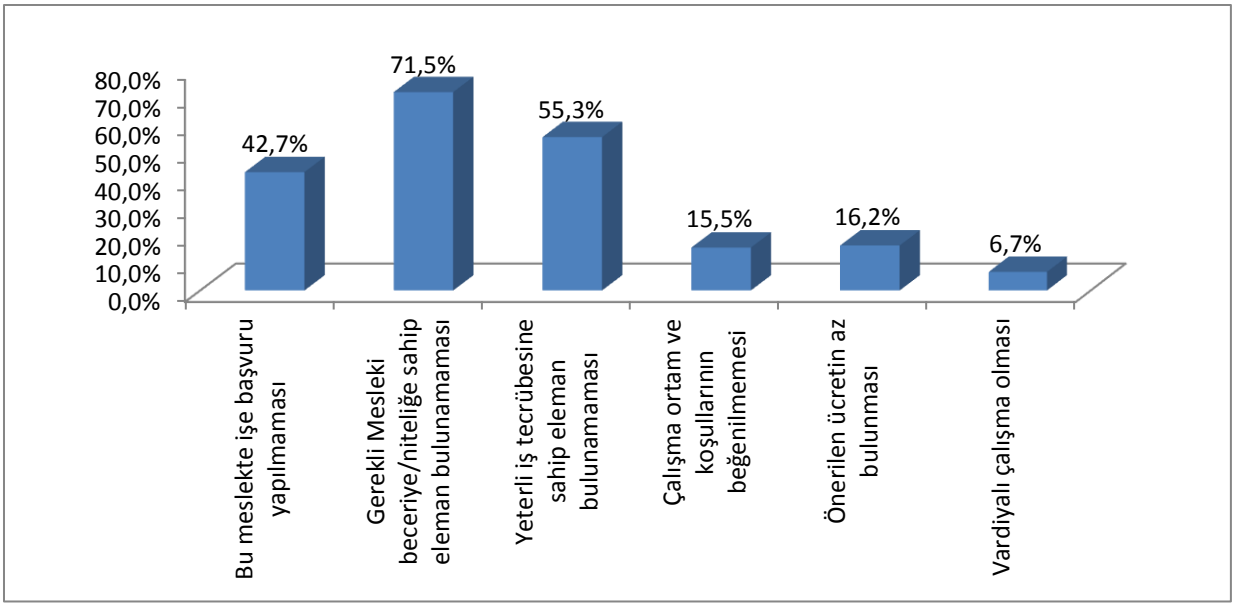

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu ifade edilmiştir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için gereken mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Şekil 28: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

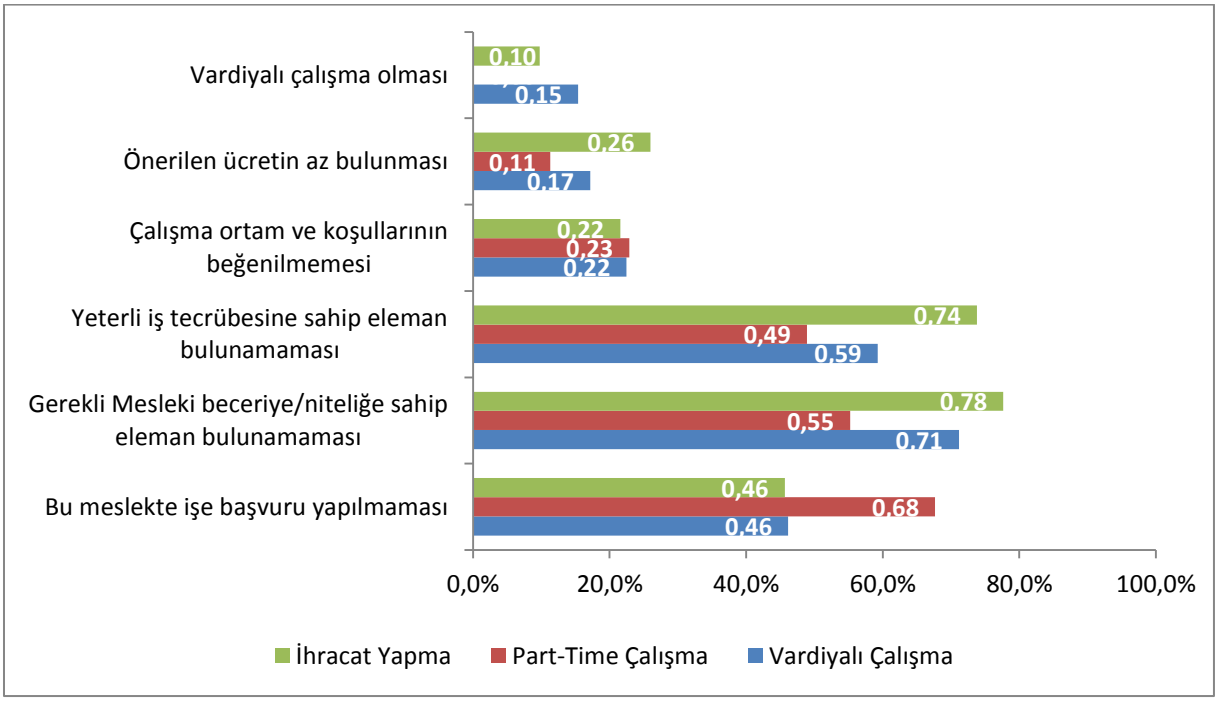

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde işyerlerinin part-time veya vardiyalı çalışanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa; her üç duruma sahip işyerlerinde de oranları değişmekle beraber TGÇM nedenlerinden ilk sırada genellikle Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. İhracat yapan işyerlerinde bu nedene ilişkin oranının yüzde 78 olarak hesaplanması ile biraz daha belirgindir. Ayrıca Afyonkarahisar ili hatta ülke geneli işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmelerinin de aynı nedene dayanması sebebiyle, bu husus genel bir problem halini almaktadır.

Tablo 30: Meslek Grubuna Göre TGÇM Nedenleri

Meslek Grupları	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	48,3%	82,7%	58,9%	31,1%	10,4%	3,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	49,1%	57,4%	37,9%	13,4%	35,3%	26,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	43,2%	75,2%	80,0%	10,5%	4,7%	0,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	96,7%	100,0%	96,7%	0,0%	96,7%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	50,5%	43,6%	33,1%	2,8%	8,0%	0,0%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	45,1%	73,4%	63,5%	17,7%	2,3%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	27,9%	81,1%	72,2%	35,9%	0,0%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	18,8%	68,1%	30,5%	12,9%	14,2%	17,6%
Yöneticiler	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**42,7%**	**71,5%**	**55,3%**	**15,5%**	**16,2%**	**6,7%**

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekme nedenlerine bakılacak olursa Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması(71,5) nedeni en çok tercih edilen nedendir. Öyle ki, dokuz meslek grubundan altı tanesi için en yüksek oranda söz konusu neden işaretlenmiştir. Bunun yanı sıra Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticiler meslek grupları için ise eleman temininde güçlük çekme nedenlerinin %100 olarak Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunmamasının bildirilmesi dikkat çeken diğer bir husustur.

Tablo 31: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Meyve Ve Sebze Yetiştiricisi (Sera)	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Tuğla İmal İşçisi	4,5%	90,9%	0,0%	4,5%	0,0%	0,0%
Mermer İşçisi	68,8%	62,5%	68,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	86,6%	20,0%	13,4%	19,9%	6,7%	0,0%
Ön Muhasebeci	35,9%	71,5%	71,5%	28,5%	7,1%	0,0%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	0,0%	92,9%	92,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	0,0%	7,7%	23,2%	0,0%	76,8%	76,8%
Kasiyer	0,0%	100,0%	17,0%	0,0%	83,0%	83,0%
Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%
İnşaat Kalıpçısı (Ahşap)	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Meyve ve Sebze Yetiştiricisi(Sera), Kasiyer, Beton ve Betonarme Kalıpçısı İşçisi meslekleri olmak üzere toplam on meslekten üç tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir. İnşaat Kalıpçısı mesleğinin ise temininde güçlük çekilmesinin tek bir nedeni olduğu tablodan görülmekte olup Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması neden olarak belirlenmiştir. Diğer yandan Beton ve Betonarme Kalıpçısı Mesleğinde Önerilen Ücretin Az Bulunması ve Vardiyalı Çalışma Yapılması Dışında diğer nedenler yüzde 100 olarak görülmektedir. Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü mesleğinin temininde güçlük çekilmesinin nedenleri arasında Önerilen Ücretin Az Bulunması ve Vardiyalı Çalışma Olması nedeni söz konusu meslekte en yüksek orana sahip olması farklılık göstermektedir. Nedenine

bakıldığında ise Madencilik ve Taş Ocakçılığı gibi ağır ve tehlikeli bir sektörde çalışma şartlarının zor olmasından bahsedebiliriz.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yıl öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Afyonkarahisar ilinde 2016 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 16,1’i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Afyonkarahisar ilinde işverenlerin yüzde 16,3 ‘i istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2’si istihdamın artacağını öngörürken Afyonkarahisar‘da işverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumlu baktıklarını söyleyebiliriz .Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke geneli ile aynı olup yüzde 3,2 olarak öngörülmüştür.

Tablo 32: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artacak	Azalacak	Değişmeyecek	Fikrim Yok
Madencilik ve taş ocakçılığı	20,0%	0,0%	60,0%	20,0%
İmalat	17,5%	4,0%	35,0%	43,5%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	16,7%	16,7%	50,0%	16,7%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%
İnşaat	7,4%	3,0%	35,3%	54,3%
Toptan ve perakende ticaret	17,6%	0,9%	40,4%	41,2%
Ulaştırma ve depolama	11,1%	5,6%	55,6%	27,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	17,4%	2,2%	28,2%	52,2%
Bilgi ve iletişim	0,0%	0,0%	66,7%	33,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	25,0%	12,5%	37,5%	25,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	19,4%	6,5%	29,0%	45,1%
Eğitim	19,0%	4,8%	38,1%	38,1%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	25,0%	0,0%	16,7%	58,3%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	8,3%	0,0%	50,0%	41,7%
Genel Toplam	16,3%	3,2%	36,9%	43,6%

Kaynak: İPA 2016

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Madencilik ve taş ocakçılığı sektörlerinde olduğu görülmektedir. Özellikle Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerindeki mevcut işyerlerinin yaklaşık yarısının istihdamın artacağı yönünde tahminde bulunması, bu sektörlerin önümüz yıl Afyonkarahisar'da işgücü piyasasında önemli ölçüde dalgalanmalar oluşturabileceğini göstermektedir. Bilgi ve iletişim, madencilik ve taş ocakçılığı, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Ulaştırma ve Depolama gibi sektörlerdeki firmalar % 50'den fazlası istihdam beklentisinin değişmeyeceğini öngörmüşlerdir.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Finans ve Sigorta Faaliyetleri, ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerinde bulunan tüm işyerleri gelecek dönem için herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

Tablo 33: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Madencilik ve taş ocakçılığı	72	6,4%
İmalat	330	2,8%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2	0,4%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	20	6,0%
İnşaat	12	0,7%
Toptan ve perakende ticaret	189	4,2%
Ulaştırma ve depolama	13	1,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	74	2,9%
Bilgi ve iletişim	0	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	15	7,1%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	66	2,9%
Eğitim	15	2,0%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	13	1,6%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	17	1,0%
Genel Toplam	839	2,7%

Kaynak: İPA 2016

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2016 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 2,8 artacağı beklenmekte olup Afyonkarahisar 'da ise bu oran, yüzde 2,7 olup ülke geneli ile benzerlik göstermektedir.

Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, Bilgi ve İletişim, Finans ve Sigorta Faaliyetleri ile Gayrimenkul Faaliyetler sektörleri dışındaki tüm sektörlerde artış tahmin edilmektedir. Sayısal olarak artışın daha fazla İmalat sektöründeki artıştan kaynaklanacağı öngörülmektedir. Öyle ki Afyonkarahisar 'da beklenen istihdam artışının yarısından fazlasının bu sektörde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, bu sıralamayı değiştirmektedir. Öyle ki en yüksek net istihdam değişim oranı, Madencilik ve Taş Ocakçılığı (% 6,4)sektörüne ait iken İmalat sektörü sıralamada daha alt sıralarda yer almakla beraber en düşük net istihdam değişim oranının İnsan Elektrik. Gaz, Buhar İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörüne ait olduğu görülmektedir.

Tablo 34: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	21	0,8%
Hizmet Ve Satış Elemanları	47	1,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	104	1,7%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	74	8,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	52	2,6%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	109	2,2%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	37	1,8%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	391	5,4%
Yöneticiler	5	0,4%
Genel Toplam	**839**	**2,7%**

Kaynak: İPA 2016

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimi incelendiğinde; Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişimi en yüksek meslek grubu, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olarak tespit edilmiştir. Afyonkarahisar ilinde ilk sırada Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar yer alırken sayısal olarak en çok artış, sırasıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek gruplarında beklenmektedir. Bu üç meslek grubunun net istihdam artış beklentisinin toplamı, Afyonkarahisar ilinde beklenen tüm artışın yüzde 71 'ini oluşturmaktadır.

En az artış beklentisi ise Yöneticiler ve Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grupları olup tüm artışın yalnızca yüzde 3'ünü oluşturmaktadırlar.

Net istihdam değişim oranlarına göre ise çalışan sayılarındaki farklılık, Nitelikli Tarım Ormancılık Su Ürünleri Çalışanları (8,9)ve Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grupları ilk sıralarda yer almaktadır.. Yöneticiler meslek grubu ise net istihdam değişimi ile paralel olarak yüzde 0,4 net istihdam değişimi oranı ile son sırada yer almaktadır.

Tablo 35: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Şoför (Yolcu Taşıma)
Mermer İşçisi	Zımpara Taşı Tezgahı İşçisi
Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü	Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren)
Mermer Ebatlandırma İşçisi	Un İmal İşçisi
Temizlik Görevlisi	Direksiyon Eğitmeni
Örtüaltı Sebze Yetiştiricisi (Seracı)	Betonarme Demircisi
Meyve Ve Sebze Yetiştiricisi (Sera)	Betonarmeci
Mermer Silim İşçisi	Makine Bakım Onarım Teknisyeni/Makine Bakım Onarımcısı
Ambulans Sürücüsü	Beton Pompa-Püskürtme Operatörü
Makam Şoförü	Beton Transmikser Operatörü

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Makineci (Dikiş) Mermer İşçisi, Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü, Mermer Ebatlandırma İşçisi, Temizlik Görevlisi), Örtü altı Sebze Yetiştiricisi (Seracı), Meyve Ve Sebze Yetiştiricisi (Sera) meslekleri olup, Şoför (Yolcu Taşıma), Zımpara Taşı Tezgahı İşçisi, Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren) , Un İmal İşçisi mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

2015 raporundan Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Temizlik Görevlisi, Mermer Ebatlandırma İşçisi meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan Afyonkarahisar ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Bunun yanı sıra Afyonkarahisar ilinde 2015 yılında istihdam artışı beklenen Satış Danışmanı mesleği Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinde de istihdam artışı beklenen ilk on meslek içerisinde yer almaktadır. Bu minvalde hem Afyonkarahisar ili için hem de ülke geneli için bu mesleklerde daha fazla istihdam sağlanacağı öngörülmektedir.

Şekil 29: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

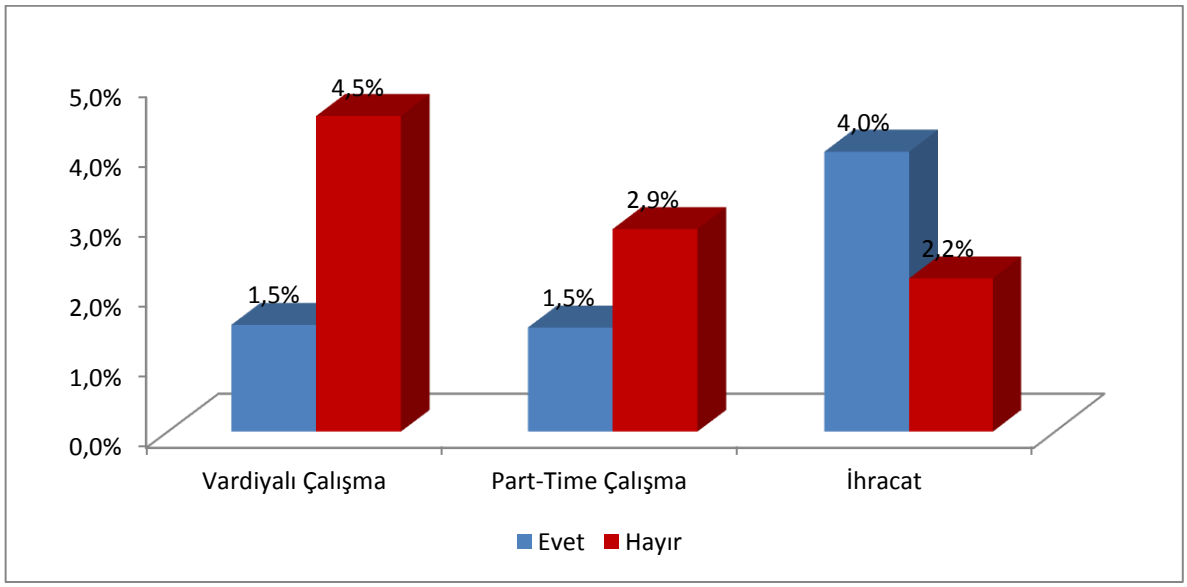

Kaynak: İPA 2016

İşyeri özellikleri bakımından net istihdam değişim oranlarına bakıldığında vardiyalı çalışma, part-time çalışma veya ihracat yapma olmak üzere üç özelliğe sahip işverenlerin benzer eğilimler sergilediğini görmekteyiz. Afyonkarahisar ili için yüzde 2,7 olan net istihdam değişim oranı, ihracat özelliğe sahip işyerlerinin dışında iki türünde de daha düşük olarak hesaplanmaktadır. Bu da vardiyalı çalışma, part-time çalışma yapan işverenlerin önümüz dönem, bu üç özelliğe de sahip olmayan işverenlere nazaran daha düşük istihdam artışı beklediğini göstermektedir. İhracat yapan işverenlerin daha yüksek istihdam artışı beklediğini göstermektedir.

Bu sonuç, Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerleri için de geçerli olup ülke geneli yüzde 2,8 net istihdam değişim oranından, bu üç özellikten birine sahip olan işyerlerinin net istihdam değişim oranları, daha düşük olarak hesaplanmıştır. İhracat özelliğine sahip işyerleri bunun dışında tutulmaktadır.

Şekil 30: İşverenlerin Bir Yıl Sonraki İstihdam Değişim Beklentilerine Göre Beş Yıl Sonraki Beklentileri

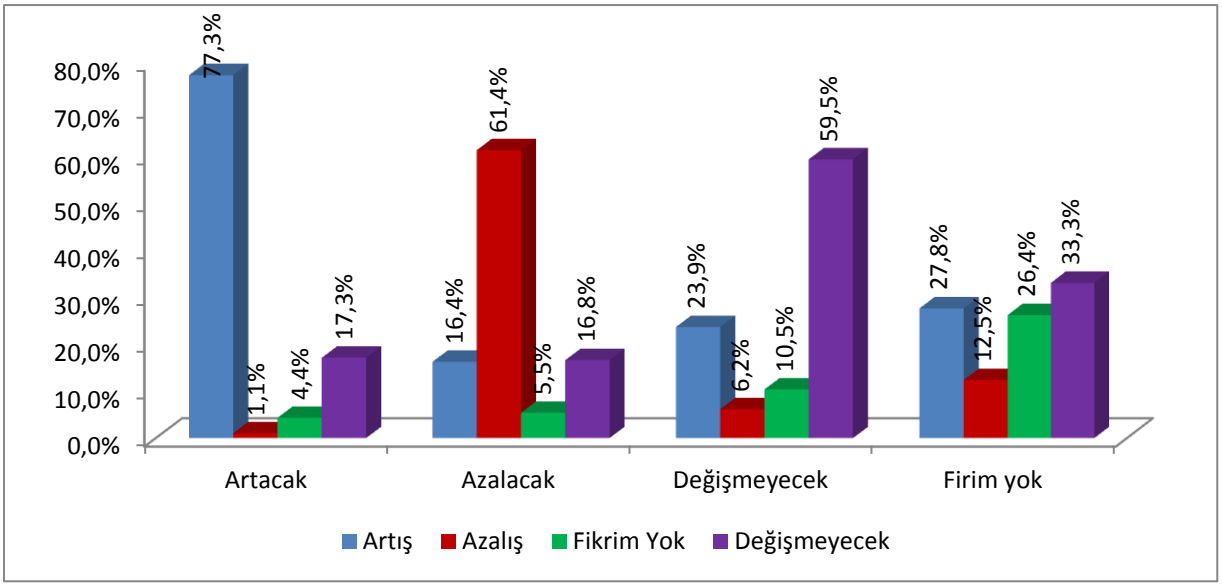

Kaynak: İPA 2016

Afyonkarahisar ilinde işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentilerine göre beş yıl sonraki istihdam değişim beklentileri incelendiğinde işveren beklentilerinin birbirleriyle örtüştükleri görülmektedir. Bir yıl sonrası için istihdam artışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 16,3ünü oluşturmaktadır. Bir yıl sonra artış bekleyen işverenlerin ise yüzde 77,3 'inin beş yıl sonrası için artış beklediği görülmekte iken yüzde 1,1'i ise azalış beklediği görülmektedir. Buradan işverenlerin yüzde 1,1'inin önümüzdeki dönemde istihdam artışı beklerken uzun vadede azalış beklemekte oldukları anlaşılmaktadır.

Bir yıl sonrası için istihdam azalışı bekleyen işverenler toplam işverenlerin yüzde 3,2'sini oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 61,4'ü beş yıl sonrası için de azalış beklemektedir. Bunun yanı sıra kısa vadede istihdam azalışı bekleyen işverenlerin yüzde 16,4'ü beş yıl sonrası için istihdam artışı beklemektedir.

Önümüzde ki dönemde istihdamın değişmeyeceğini ifade eden işverenler, toplam işverenlerin yüzde 36,9 'unu oluşturmaktadırlar. Bunlardan yüzde 59, 5'lik kısmı ise hem kısa vadede hem de beş yıl sonrasında yine istihdamın mevcut durumunu koruyacağını ifade etmişlerdir.

İşverenlerin yüzde 43,6'lik kısmı ise bir yıl sonrası için istihdam artışı/azalışı hakkında herhangi bir öngörülerinin olmadığını beyan etmişlerdir. Önümüzdeki dönem için öngörüsü olmayanların da yüzde 33,3'ü uzun vadede de herhangi bir tahminde bulunamamışlardır.

Bu minvalde araştırma sonuçlarına göre işverenlerin bir yıl sonraki istihdam değişim beklentileri ile beş yıl sonraki beklentileri birbirleriyle tutarlı olup önümüzdeki dönem için işveren hangi beklenti içindeyse beş yıl sonra da aynı eğilimde olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Afyonkarahisar İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir.

2016 yılında sırasıyla en fazla açık işin olduğu ilk on meslek Beden İşçisi (Genel) , Temizlik Görevlisi ,Müşteri Temsilcisi Görevlisi/Asistan, Güvenlik Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma ,Mermer İşçisi, Garson(Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Cnc Torna Tezgahı Operatörü , Beden İşçisi (İnşaat) meslekleridir.

2015 yılında temininde güçlük çekilen meslekler: Meyve ve Sebze Yetiştiricisi(Sera), Tuğla İmal İşçisi, Mermer işçisi, , Garson(Servis Elemanı) , Ön Muhasebeci , Kaynakçı(Oksijen ve Elektrik), Mermer Blok Kesme Makinesi Operatörü ,Kasiyer, Beton ve Betonarme Kalıpçısı, İnşaat Kalıpçısı (Ahşap) olarak görülmektedir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerden sırada ilk yer alan Meyve ve Sebze Yetiştiricisi(Sera), temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Gereken aktif istihdam politikalarının sağlanmasıyla bu mesleğin temininde güçlük çekilmesi giderilebilir.

Mermer işçisi mesleğinde istenilen nitelikte eleman bulunamayışının nedeni sorgulandığında buna yol açan sebeplerin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilme nedeni olarak en fazla gösterilen neden bu meslekte yeterli başvurunun yapılmaması ve Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamamasıdır. Madencilik ve Taş Ocakçılığı gibi ağır ve tehlikeli bir sektörde çalışma şartlarının zor olmasından bahsedebiliriz.

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 16,1’i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Afyonkarahisar ilinde işverenlerin yüzde 16,3 ‘i istihdamın artacağını öngörmüştür.

Gelecek dönem istihdam eğilimlerinde firmaların Afyonkarahisar ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Makineci (Dikiş) Mermer İşçisi, Mermer Blok

Kesme Makinesi Operatörü, Mermer Ebatlandırma İşçisi, Temizlik Görevlisi), Örtü altı Sebze Yetiştiricisi (Seracı), Meyve Ve Sebze Yetiştiricisi (Sera) meslekleri olup, Şoför (Yolcu Taşıma), Zımpara Taşı Tezgahı İşçisi, Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes/Otobüs-Tren) , Un İmal İşçisi mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Afyonkarahisar ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe daha sonra Takım Çalışması, İletişim ve İfade Yeteneği Bilgisayar Kullanımı, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri), Yabancı Dil ve Satış ve Pazarlama becerisi gelmektedir.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

EK 1: 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR 2016 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2016 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 3.536 TL (üçbinbeşyüzotuzaltı Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

Işyerinin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

CADDE/SOKAK :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı: ..... Unvanı :.....

Tarih : ..... Telefonu : .....

E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayır ise 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(..... Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐

Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐ Mesleki Eğitim Kursu ☐

Kısa Çalışma Ödeneği ☐ Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli meslekî/teknik bilgi ve tecrübe			Ilgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz ** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık Işiniz Için Ne Kadar Süredir Eleman Arıyorsunuz? 1. 0-30 Gün 2. 31-89 Gün 3. 90+ Gün
				1	2	3	1	2	3	

*Önem derecesine göre EN FAZLA 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2017 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10)30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2017 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ ➡ **12.Soruya Geçiniz.**

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortamı ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

12) 5 yıl sonra işyerinizde çalışan sayısının ne yönde olmasını bekliyorsunuz?

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

13) 5 yıl sonra içinde bulunduğunuz sektörün durumunun nasıl olacağını bekliyorsunuz?

Daha iyi olacak ☐ Daha kötü olacak ☐ Değişmeyecek ☐ Fikrim Yok ☐

14) 5 yıl içerisinde sektörünüzü değiştirmeyi düşünüyor musunuz?

Evet, düşünürüm ☐ Hayır, düşünmem ☐

15) İşbaşı Eğitim Programlarından yararlanma süresinin 6 aydan 12 aya çıkarılmasının istihdama etkisinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz.

Artacak ☐ Azalacak ☐ Değişmeyecek ☐

16) Doğum sonrası Yarı Zamanlı Çalışmanın kadın istihdamını ne yönde etkileyeceğini belirtiniz.

Kadın istihdamını Arttıracak ☐ Kadın İstihdamını Azaltacak ☐ Değişmeyecek ☐

2016 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

8

EK 2: ÖRNEKLEME YAPILAN İLLER LİSTESİ VE ÖRNEK SAYILARI

İl Adı	2_9	10_19	20+	Genel Toplam
ADANA	296	80	2.123	2.499
ADIYAMAN	25	19	349	393
AFYONKARAHİSAR	69	23	630	722
AĞRI	13	6	192	211
AKSARAY	44	10	326	380
AMASYA	33	8	257	298
ANKARA	976	446	6.765	8.187
ANTALYA	526	193	3.271	3.990
ARDAHAN	5	66	22	93
ARTVİN	20	3	120	143
AYDIN	154	36	960	1.150
BALIKESİR	174	58	1.070	1.302
BARTIN	18	9	221	248
BATMAN	20	21	498	539
BAYBURT	11	62	36	109
BİLECİK	26	9	222	257
BİNGÖL	14	15	244	273
BİTLİS	14	12	193	219
BOLU	44	13	274	331
BURDUR	34	10	225	269
BURSA	468	164	4.579	5.211
ÇANAKKALE	84	26	375	485
ÇANKIRI	20	5	115	140
ÇORUM	60	26	444	530
DENİZLİ	157	52	1.527	1.736
DİYARBAKIR	67	48	1.267	1.382
DÜZCE	51	19	442	512
EDİRNE	47	17	288	352
ELAZIĞ	48	31	544	623
ERZİNCAN	25	12	149	186
ERZURUM	53	24	473	550
ESKİŞEHİR	100	24	489	613
GAZİANTEP	231	71	1.799	2.101
GİRESUN	33	18	311	362
GÜMÜŞHANE	13	58	65	136
HAKKARİ	5	62	68	135
HATAY	145	42	1.109	1.296
IĞDIR	13	3	104	120
ISPARTA	44	15	307	366
İSTANBUL	3.655	1.289	7.670	12.614
İZMİR	791	241	5.760	6.792

KAHRAMANMARAŞ	77	46	845	968
KARABÜK	28	6	263	297
KARAMAN	27	10	211	248
KARS	13	106	82	201
KASTAMONU	38	20	313	371
KAYSERİ	177	53	1.690	1.920
KIRIKKALE	28	8	204	240
KIRKLARELİ	45	16	311	372
KIRŞEHİR	16	10	154	180
KİLİS	6	62	73	141
KOCAELİ	252	100	3.160	3.512
KONYA	261	69	2.174	2.504
KÜTAHYA	56	16	473	545
MALATYA	64	26	639	729
MANİSA	195	42	1.173	1.410
MARDİN	19	25	581	625
MERSİN	187	66	1.924	2.177
MUĞLA	218	69	1.046	1.333
MUŞ	13	11	193	217
NEVŞEHİR	38	13	340	391
NİĞDE	46	13	241	300
ORDU	75	28	537	640
OSMANİYE	36	14	411	461
RİZE	28	19	308	355
SAKARYA	133	36	949	1.118
SAMSUN	147	35	1.054	1.236
SİİRT	8	12	166	186
SİNOP	29	5	143	177
SİVAS	62	26	513	601
ŞANLIURFA	86	75	1.191	1.352
ŞIRNAK	5	25	293	323
TEKİRDAĞ	139	46	1.455	1.640
TOKAT	44	20	372	436
TRABZON	91	50	1.058	1.199
TUNCELİ	6	77	48	131
UŞAK	41	20	438	499
VAN	43	23	549	615
YALOVA	33	10	318	361
YOZGAT	36	13	224	273
ZONGULDAK	59	17	457	533
Genel Toplam	**11.531**	**4.684**	**72.751**	**88.966**

EK 3: TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 12 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama
I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İş}g\text{ücü} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İş}sizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 8 Nisan – 6Mayıs tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2014 yılı kayıtlarıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

> ***1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar:*** Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.
>
> ***1.2. Diğer:*** Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Dahil\ Olmayan\ N\text{ü}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus - \text{İş}g\text{ücü}}{Kurumsal\ Olmayan\ N\text{ü}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ \text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ \text{İ}stihdam}{Toplam\ \text{İ}stihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya\text{ş}\ Ba\text{ğ}ml\text{ı}l\text{ı}k\ Oran\text{ı}} = \frac{0-14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{üst}\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15-64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.